

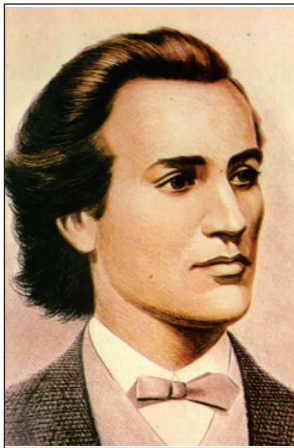

Fondată: 1998
Anul XX

ELANUL

Nr. 179
IANUARIE
2017

REVISTĂ DE CULTURĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURALĂ „ACADEMIA RURALĂ ELANUL”
DIN GIURCANI, COMUNA GĂGEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

FRAGMENTE CU EMINESCU

Theodor CODREANU

1970

Singurul poet ermetic din literatura română este Eminescu. Ceilalți simulează ermetismul¹.

EMINESCU. Încep tot mai mult să-mi dau seama că, fără acest geniu, noi, românii, n-am avea nici o noimă pe lume. Primul lucru pe care a știut Eminescu să ni-l dea este *limba română*. Maiorescu a înțeles bine asta. În schimb, n-avea cum să-l înțeleagă Gherea, care a *învățat limba română*, ratând *stilul*.

Dacă la geniu antitezele *minte* și *inimă* sunt în echilibru (Eminescu), tocmai lipsa de geniu a dus la „nerăbdarea” căsătoriei dictate de rațiunea cinică. Într-adevăr, cinismul este prevalarea rațiunii în fața inimii. Nu e de mirare că inima se răzbună atât de crunt pe cinici².

1971

În librăria din Olănești, dau peste cartea lui Edgar Papu³, *Poezia lui Eminescu*. E tot ce-am citit mai bun din opera criticului. Eminescu începe să fie văzut în adevăratele lui dimensiuni.

Îi spun lui Samurcaș⁴ despre încântarea produsă de cartea lui Edgar Papu despre Eminescu. Îmi propune să amân întoarcerea la Orgoești cu o zi pentru o vizită la Edgar Papu. Însă nu-mi mai pot îngădui încă o asemenea bucurie.

Privește ciocnirile mărunte ale oamenilor din colțul de spectator al lui Eminescu.

- continuare în pagina 18 -

BÂRLADUL ÎN CONTEXTUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

(I)

Marcel PROCA

„O luptă aprigă vă așteaptă. Cu bărbăție să îndurăm greutățile și cu ajutorul lui Dumnezeu biruința va fi a noastră. Arătați-vă deci demni de gloria străbună. De-a lungul veacurilor un neam întreg vă va binecuvânta și vă va slăvi”.

Ferdinand – rege al României
(fragment din ordinal de zi, 15 august, 1916)

Problematika Marelui Cartier General al Armatei Române. Situația din oraș

La o sută de ani de la participarea României la primul război mondial, în istoriografia română rolul militar și politic jucat de Bârlad în perioada grea a retragerii, ca urmare a înfrângerii suferite de armata română în campania din 1916, nu este tratat fiind doar amintită (ignorată sau eludată în totalitate) temporara ședere aici a cuplului regal ori a Marelui Cartier General român și rus. Acest aspect poate fi sesizat cu ușurință, în lucrări și articole, mai vechi ori recent apărute, având ca temă participarea României la primul război mondial și care se referă în mod exclusiv la importanța Iașului¹ în această perioadă, de grea încercare pentru români.

- continuare în pagina 5 -

Fig. 1 Cartierul Regal de la Zorleni. În imagine se observă de la stânga la dreapta: Regele Ferdinand I, V. V. Zaharov, M. A. Beleaev, Henri Berthelot. În plan secund: Ernest Baliff, principele Carol și prințul Barbu Știrbei

1 Exceptându-l, desigur, pe Ion Barbu, pe care, în 1970, autorul îl cunoștea superficial.
2 Evident, tânărul se referea la sine.
3 Cartea lui Edgar Papu, apărută chiar în acel an, 1971.
4 La întoarcerea de la Olănești, în București, Theodor Codreanu i-a făcut o vizită prietenului său cu mult mai în vârstă, poetul Sandu Tzigara-Samurcaș (1903-1987), fiul mult mai cunoscutului Alexandru Tzigara-Samurcaș (1872-1952), istoric de artă, membru corespondent al Academiei Române.

BÂRLADUL ÎN ANTICHITATE

PALODA (după Ptolemaeus)

TIARANTOS (după Herodot)

NAPARIS (după Dindner)

ORDESSOS (după Nadezdin)

ARRARUS (după Al. Gonța)

Gheorghe CLAPA

Motto: „Cei ce vor citi această carte, bine să socotească, și vor vedea că e cu adevărat.”

(*Psaltirea slavo-română* din 1577)

Localizare și etimologia numelui

În genere, așezările omenești iau ființă datorită unor particularități geografice, de care este legat omul. Mai întâi **apa** (izvoare, ape curgătoare, apa de băut, peștele), apoi **drumurile** (și râurile), **zonele de contact** din regiune (câmpia, colinele, pădurea), **condițiile de adăpost** (pădurea, hrana, vânatul). În afara condițiilor geografice, în viața societății intervin faptele umane și istorice.

Situarea Moldovei la o răscruce de drumuri; drumul de la nord la sud pe apele Siret, Prut, Nistru și drumul scitic de la răsărit la apus (Olbia, Tyras, Basarabia, Moldova), a înlesnit marile migrațiuni ale arienilor-iranieni Sciții și Sarmatii, care au dat peste marea națiune a Carpilor, o uniune tribală din neamul puternic al Geților.

Privind harta Dunării de Jos, observăm că acest fluviu duce la definitivarea cadrului istorico-geografic al regiunii înconjurătoare și la relațiile cu popoarele vecine. Dunărea a putut fi traversată pe porțiunea dintre Siret și Isaccea – Tulcea (delta și bălțile Dunării erau o piedică naturală).

Izvoarele istorice ce ne-au fost lăsate, cu privire la delta Dunării și țărmul Pontului, dovedesc aceste afirmații; astfel:

- Expediția lui Darius I Histaspes (anul 513 a.Hr.);

- Expediția lui Zopyrion (327-326 a.Hr.) un general al lui Alexandru cel Mare, împotriva Geților (lupta s-a dat în sudul Moldovei și probabil în Bugeacul Basarabiei, unde armata a fost distrusă, iar generalul ucis);

- Războaiele lui Lysimachos contra lui Dromichete (la 300 și 292 a.Hr.); conducerea lui Lysimachos împreună cu copiii lui în cetatea ce se numește Helis (Diodor din Sicilia, Reliquiae XXI, 12, 2-3), Cetatea Chilia = Χηλή. Chele, nume ce figura în secolul al XII-lea, poate fi o apropiere de Helis.

- Pe aici a trecut și strămutarea de populație, făcută de Tiberius Plautius Silvanus Aelianus (anul 57-66 d.Hr.);

- „Stepa Geților” cuprinsă între Prut, Istru și Tyras (Strabon, VII, 3/4);

- Probabil și Alexandru cel Mare a trecut prin aceste părți după cum afirmă Strabon (VII, cap. III, 8) și Arrianus (I, cap. 2, 3, 4).

Un izvor bogat de informații cu privire la regiunile de la nordul Dunării și despre traiul popoarelor din aceste părți ne dă Publius Ovidius Naso (43 a.Hr. – 17 d.Hr.), care a trăit mult timp la Tomis, a descris cele văzute și ne oferă știri – nu din auzite – de înghetul Dunării și cele șapte guri ale Dunării. El ne spune:

- Despre obiceiul portului de vase pe cap (Pont. III, 8).

Obiceiul s-a păstrat până în zilele noastre la poporul român (satele de la răsăritul orașului Bârlad au menținut această tradiție până la anul 1916);

- Nesiguranța continuă a locuitorilor (din Tomis) în privința barbarilor; traversarea pe gheață a Istrului de către vrăjmașii călări (Trist. III, 10);

- Poetul a străbătut stepa Dobrogei și a luat parte la o expediție militară la Aegissus – Tulcea (Pont. I, 8, p. 27 și 43);

- Știri despre orașul, originea numelui Tomis și uciderea și tăierea lui Apsyrtos de către Medeea (Trist. III, 9).

Un deosebit interes prezintă și expediția lui **lason** pentru aducerea „Lănei de aur”; episod interesant pentru faptul că argonauții au călătorit cu corabia lor și pe Istru.

Faptele ne duc la concluzia că în acest ținut trebuie să fi existat și o serie de așezări omenești geto-dace, cunoscute de cei vechi (ex. Ramidava, capitala Cotensilor din Moldova sud-vestică).

Cele mai vechi cunoștințe geografice cu privire la orașele din sudul Moldovei, le avem de la **Claudius Ptolemaeus**.

Printre localitățile care au atras atenția istoricilor cu privire la identificarea așezărilor, figurează **Paloda, Petrodava și Tamasidava**.

Primul care a identificat și credea că orașul Bârlad de astăzi este vechea Palodă din geograful-astronom Ptolemaeus, zidită de romani aproape de ruinele unei cetăți dacice, a fost Bourguignon d'Anville (la 1761); „Paloda est Ballard ou Bârlad” dând și etimologia numelui ca derivând din Πάλοδα = Paloda.

Etimologia aprobată și de Nicolai Mihailovici Caramzin spune: „exista în Moldova, între Prut și Siret, un oraș mare și populat, numit Bârlad, fondat aproape de ruinele vechi Zousidava în Dacia”. Ulterior, Conrad Malte Brun aprobă această etimologie și datorită lui August Treboniu Laurianu a fost răspândită prin cărțile de geografie și istorie de Cezar Boliac, Gheorghe Asachi și I. Heliade Rădulescu.

Amintim și identificările istoricilor:

- Wilhemm Tomaschek consideră că Tamasidava este așezată în părțile Bârladului și explicat foarte plauzibil ca thraco-getic;

- Karl Goos socotește că Petrodava ar fi Bârladul;

- Joachim Lelewel afirmă că istoria cunoaște deja orașul Bârlad și s-ar fi găsit menționat de geograful arab Edrisi. Lelewel deși cercetează pe Edrisi, însă pentru a umple lipsa de informații a lui Edrisi, face adăogiri de la sine fără temei. Afirmațiile gratuite au fost combătute de Alex. Philippide. De altfel, tot fantezistă este și afirmația că Ivenco Rostislavici s-a născut la Bârlad.

Dintre istoricii români care și-au spus cuvântul, cităm:

C. Cihodaru identifică Tamasidava cu Poenești din județul Vaslui, pe faptul că diferența de 30' latitudine, ce există dintre Piroboridava (Poiana) și Tamasidava (după coordonatele lui Ptolemaeus) ar corespunde cu înălțimile dintre județele Tutova și Vaslui și cercetând înălțimile a găsit așezarea de la Poenești,

care are straturi de civilizație asemănătoare cu cele de la Poiana.

Alexandru Vulpe, după ce arată că localitățile calculate de Ptolemaeus nu reprezintă decât un indiciu relativ, constituind o ipoteză, afirmă că cercetările arheologice s-au dovedit mai darnice în informații la identificarea așezărilor. Și pe baza geografiei, lingvisticii și arheologiei, ajunge la identificarea și localizarea Petrodavei cu Piatra Neamț, apelând la situarea așezării Petrodavei în raport cu celelalte trei dave: Piroboridava, Tamasidava și Zargidava.

Radu Vulpe fixează Tamasidava la Răcătău și formulează ipoteza existenței a două Dinogetii: una la Barboși și alta la Garvăn – Dobrogea.

Alexandru Vulpe, în studiul său (p.244-245), fixează Tamasidava la Brad, comuna Negri, iar în articolul din „Magazinul istoric” fixează Tamasidava la Răcătău.

Informațiile scriitorilor vechi sunt destul de sumare, iar denumirile de râuri și de așezări au variat cu timpul.

După mărturiile lui Herodot, Prutul numit la sciți Porata, iar la eleni Pyretos este un râu mare și curge în partea răsăriteană, iar al doilea menționat Tiárantos – Siretul este mai mic și curge mai spre apus.

Siretul la Ammianus Marcellinus este numit Gerasus, iar la Constantin Porphirogenetus este numit Seretos.

Merită să amintim și informațiile de natură geografică din „Descriptio Moldaviae” a lui Dimitrie Cantemir. În cap. III (partea I) „De aquis Moldaviae”, Cantemir descrie apele cu multă ordine, grupându-le după importanța lor, arătând ca ape mari „Majores fluvios” pe Danubium, Tyratem, Hierasum și Siretum, a căror numire o dă după cum se numeau ele în vechime, sau cum le numeau alte popoare străine. Pentru Prut spune că se numea Pyretus la Greci, de Ptolemaeus = Gerasus, și de Ammianus Marcellinus = Porata.

Harta manuscrisă a lui D. Cantemir (anexă la „Descriptio Moldaviae”) a fost cunoscută de Jean Baptiste Bourguignon d'Anville (prin Antioch Cantemir), care a copiat-o și a utilizat-o conștiincios în scrierea sa „Géographie ancienne abrégée, 1768”. D'Anville numește apele din Moldova și reamintește că Ararus este Siretul și Porata sau Poretus este fără îndoială Prutul, pe care Ptolemaeus îl numește Hierassus.

Claudius Ptolemaeus în harta sa trece numai un singur râu (în loc de două ape, Siretul și Prutul) și-l numește Hierassus.

Față de această diversitate de păreri, să vedem cum și-a întocmit Ptolemaeus harta sa și care au fost izvoarele sale.

În alcătuirea operei sale, Ptolemaeus a folosit harta și datele din lucrarea lui Marinus din Tyrul Feniciei (ale cărei scriere s-a pierdut), a îndreptat-o și a utilizat proiecția conică pentru desfășurarea plană a hărții. Dat fiind că Ptolemaeus și-a scris opera sa la Alexandria (în a doua jumătate a secolului al II d.Hr.) și având posibilitatea de a consulta biblioteca înființată de Ptolemeu I zis Soter, regele Egiptului (303-285 a.Hr.), fostul general al lui Alexandru cel Mare, precum și jurnalul acestuia, presupune că a cunoscut întreaga literatură a timpului său. La aceasta se adaugă cunoștințele și relațiile negustorilor și corăbierilor greci și însemnările de drum ale călătorilor Diogenes, Theophilos, Alexandru Macedonul, Dioscuros ș.a.

Pe baza acestor informații, Ptolemaeus, ca astronom, a construit o hartă și a reușit să precizeze poziția unui număr de așezări și râuri prin grade de longitudine și latitudine. Opera sa a fost izvorul cel mai răspândit (până în secolul al XVI-lea d.Hr.) și arabii i-au tradus opera, încă din secolul al IX-lea d.Hr. În ea se cuprind și țara noastră – Dacia – cu o seamă de localități, iar planșa LXXIX ne dă știri de o serie de orașe situate în Moldova și Dobrogea.

O cercetare a hărții arată unele greșeli inerente timpului. Astfel, datorită informațiilor călătorilor și corăbierilor asupra distanțelor, care au variat cu timpul și cu mijloacele de transport Ptolemaeus și-a închipuit pământul mai mic, dându-i un circuit

de 180.000 stadii (o stadie = 185 m), adică 33.300 km, când în realitate pământul are un circuit de 40.000 km (un grad la Ptolemaeus este socotit cu 500 stadii, adică 92,5 km, în loc de 111 km cât are în medie un grad), și implicit paralelele vor fi deplasate spre sud.

Informațiile greșite au dus și la unele confuzii ca:

- Numele Tisei este confundat cu Timeșul = Tibiscus;

- Orașul Aquae din Transilvania este așezat în Oltenia, iar Amutrium de pe Jiu de la confluența cu Motru este pus lângă Olt;

- Siretul, numit Hierassus, are același curs de apă ca al Prutului de la nord-est spre sud-vest, în loc să fie trasat de la nord-vest spre sud-est.

Nu se face mențiune de Prut, deși credem că Ptolemaeus a consultat pe Herodot, care amintește existența acestui râu. Credem că este o greșeală de copist, datorită confuziei unei pronunțări a numelui. În ce privește afirmația lui D. Cantemir, că Prutul ar fi Hierasus, nu putem preciza cărui fapt se datorează spusele sale.

Micile nepotriviri care se constată, se datoresc următoarelor cauze:

a) Modul de a se calcula distanțele, în antichitate, era foarte arbitrar; se socotea după zilele de plutire pe apă sau după iuțeala mersului pe uscat, care varia foarte mult în funcție de anumite fenomene naturale și de natura reliefului;

b) Un grad la Ptolemaeus era socotit cu 500 stadii, în loc de 600 stadii (185 m stadia x 600 stadii = 111 km media unui grad);

c) La aceste greșeli se adaugă informațiile pe care le-a primit de la diferiți călători necompetenți.

Totuși, cu toate defectele sale, harta lui Ptolemaeus este valoroasă și poate fi luată în considerare cu anumite precauțiuni. Din cercetarea hărții se observă că partea de apus a Daciei apare cu un grad mai mic sau mai mare de precizare, pe când partea țărmlui Pontului Euxin este mai bine cunoscută și mai distinctă, datorită următoarelor cauze:

Mișcările coloniale ale elenilor au dus la înființarea cetăților de pe țărmurile Pontului, încă, din secolul al VI-lea a.Hr. și aveau rolul de a exploata resursele locale. Așezările aveau legături cu un hinterland destul de întins care să le permită alimentarea unui comerț de export; pescuitul sturionilor și a tonului, asigurarea grâului și sclavii. Negustorii și pescarii cetății Histria traversau neconținți în sus și în jos brațele Dunării și pe Siret, unde aveau o fabrică la Barboși, întreținând legături comerciale și chiar politico-militare cu conducătorii geto-daci din sudul Moldovei. Prin mijlocitorii locali, acei mixellenes, grecilor li se deschidea drumul pe apa Siretului (apoi a Troțușului) cu țara Agatirșilor.

Să vedem ce spun scriitorii greci.

Herodot, părintele istoriei, timp de 7 ani (454-447 a.Hr.) a vizitat țărmul apusean al Pontului (până la fluviul Tyras - Nistru) și a cules informații de la grecii milesieni din cetatea Histria și gurile Dunării, făcând o descriere a țării și arătând că „la o depărtare de două zile de mare, Darius a făcut un pod peste canalul acela” (IV,89), (în vârful Deltei la cotul fluviului).

Geograful **Strabon** face o descriere mai amănunțită a deltei Dunării cu gurile ei și a distanțelor dintre orașele situate în deltă și de pe Pont; el spune: „De la gura sfântă a Istrului, având mereu în dreapta coasta din continuare, la 500 stadii (92,5 km) depărtare, se întâlnește orașul Istros întemeiat de milesieni, apoi la 250 stadii (46,25 km), al doilea orașel, Tomis. Urmează apoi, la 260 stadii (51,8 km) depărtare de orașul Callatis, o colonie a heraelicoților (VII,6,1). Se face mențiune apoi de Apollonis, Bizone etc., iar la cap. 3,15 descrie gurile Dunării și distanțele.

Strabon utilizează și informațiile generalului Ptolemaios, fiul lui Logos și al Arsinoei, care a însoțit pe Alexandru cel Mare,

regele Macedoniei, în expediția sa din anul 335 a.Hr. împotriva geților, cu care ocazie descrie cele văzute de el însuși.

Informațiile acestea au fost folosite de Claudius Ptolemaeus atunci când face descrierea brațelor și a gurilor Dunării. El este mai precis, după cum rezultă din pasagiul:

„Dispoziția gurilor Istrului este următoarea. Cea dintâi ramură este cea de la orașul Noviodunum, iar cea mai de la sud, care cuprinde o insulă numită Peuce, se varsă în Pont cu gura numită Saoră ori Peuce. Ramura cea mai nordică se desparte și ea în două. Partea dinspre nord a ei se desparte la rândul ei iar în două, și dintre acestea din urmă două părți cea dinspre miazăzi încetează puțin mai înainte de a se vărsa în Pont, iar cea dinspre miazănoapte, după ce formează o baltă, numită Thiagola, din partea dinspre nord, se varsă în Pont printr-o gură numită și ea tot Thiagola. Partea dinspre sud a ramurii nordice se desparte și ea în două alte părți, dintre care cea mai dinspre nord se varsă în Pont printr-o gură numită Dorsion, iar cea mai dinspre sud se desparte în alte două părți, dintre care cea dinspre sud se varsă în Pont prin gura numită Naracion, iar cea dinspre nord se desparte la rândul ei în alte două, dintre care cea nordică se varsă prin gura numită gura falșă, iar cea sudică se varsă prin gura numită frumoasă (Calosto, LXII).

Întinderea teritoriului cetății Histria și interesele economice ale histrienilor sunt determinate de scrisorile guvernatorului Flavius Sabinus (anul 44 și 49 d.Hr.), iar hotarele ținutului au fost determinate de Marius Laberius Maximus (anul 100 octombrie 25 d.Hr.). Extinderea posesiunii histrienilor și delimitarea hotarului presupune măsurători exacte.

Descrierea geografică a deltei Dunării este făcută și de **Abrianus**, în periplusul Pontului Euxin, care ne dă informații sigure asupra distanțelor: „De la brațul Istrului, numit Psilos până la al doilea braț sunt 60 stadii. De aci până la brațul numit Calum 40 stadii și de la Calum la Naracum, al patrulea braț sunt 30 stadii. De aci până la al cincilea 120 și de aci până la cetatea Histria 500. De aci la orașul Tomis 300 stadii. De la Tomis la cetatea Callatis...”.

Și periplusul Anonymus „Periplus Ponti Euxini” face aceeași descriere.

Din aceste pasaje, se poate vedea destul de clar că Ptolemaeus în determinarea coordonatelor orașelor de pe Dunăre și de pe țărmul Pontului, a putut fi mai exact, în ce privește poziția lor, cât și față de punctele cardinale.

Deci, determinarea localităților de către Ptolemaeus a fost posibilă ținându-se seama de următoarele fapte:

- a avut hărți locale; ex. teritoriul Histriei;
- a avut la dispoziție materiale (notații, măsurători, calcule astronomice) de la diferiți negustori, care veneau și plecau din aceste ținuturi prea bine cunoscute în urma războaielor lui Traian.

Faptele acestea, precum și posibilitatea de a consulta mai multe hărți, diferite comentarii geografice și informații (dat fiind că Ptolemaeus era stabilit la Alexandria), au dus la situația ca pentru cetățile grecești de pe Pont, și în special a orașului Tomis, poziția localităților să fie mai bine precizată.

Pentru determinarea coordonatelor, Ptolemaeus fixează primul meridian la insula Ferro (insulele Fortonatae = Fericțiilor din Oceanul Atlantic), deci cu 20°,30' mai spre apus de Paris; iar paralela de plecare este cea din insula Rhodos cu 36° latitudine nordică. Pornind de la aceste date, Ptolemaeus fixează următoarele coordonate astronomice pentru:

	Longitudine răsăriteană	Latitudine nordică
Paloda	53°	47°
Petrodava	53°,45'	47°,40'
Tamasidava	54°,20'	47°,30'

Pe baza celor expuse mai sus, vom încerca să identificăm aceste dave, în acest scop, vom lua coordonatele orașului Constanța sau ale localităților de la gurile Dunării, deoarece acestea au fost accesibile corăbierilor și negustorilor greci, încă din cele mai vechi timpuri, și prin aceștia se putea procura geografului Ptolemaeus date mai sigure asupra așezărilor orașelor pe harta sa, și le vom compara cu coordonatele orașului Tomis după Ptolemaeus. Va rezulta:

	Longitudine răsăriteană	Latitudine nordică
Tomis	55°	45°,50'
Constanța	26°,39'	44°,11'
cu diferența	26°,21	1°,39'

Vom rectifica coordonatele orașelor Paloda, Petrodava și Tamasidava:

	După Ptolemaeus		Diferența		Date rectificate	
	Longitud.	Latitud.	Longitud.	Latitud.	Longitud.	Latitud.
Paloda	53°	47°	25°,21'	1°,39'	26°,39'	45°,21'
Petrodava	53°,45'	47°,40'	26°,21'	1°,39'	27°,24'	46°,01'
Tamasidava	54°,20'	47°,30'	26°,21'	1°,39'	27°,59'	45°,51'
Bârlad	-	-	-	-	27°,41'	46°,15'

Pentru longitudine, există aproape aceeași diferență, făcându-se comparația cu următoarele localități:

După Ptolemaeus	Noviodunum	54°,40'	Noracium	56°,10'
Adevărata longit.	Isaccea	28°,29'	Sf. Gheorghe	29°,36'
Diferența		26°,11'		26°,34'

După Ptolemaeus	Borsum	56°,20'
Adevărata longit.	Sulina	29°,40'
Diferența		26°,40'

Un rezultat similar se poate obține și prin calculul următor: se știe că primul meridian ales de Ptolemaeus era socotit ca trecând prin insula Ferro; ulterior însă, prin calcule, s-a găsit că insula este situată spre apus cu 20°,30'.

Apoi, gradul de longitudine indicat de Ptolemaeus era calculat cu 500 stadii, ceea ce ar rezulta distanța de 92 km 500 m (socotit cu 185 m stadia). Întrucât, în medie, un grad este de 111 km, urmează că trebuia să fie numărate 600 stadii (185 m. E 600 stadii = 111 km). Procedeu acesta a dus la situația că s-a mărit numărul coordonatelor și atunci meridianele nu vor mai fi la locul lor și vor fi deplasate.

Pentru corectarea acestor erori, urmează a se face următoarele rectificări (luăm exemplul pentru Petrodava):

La longitudinea de 53°,45' având un minus de 100 stadii la un grad, rezultă 5375 stadii (53° a 100 = 5300 + 75 pentru 45').

Pentru 20°,30' longitudinea de la Ferro, va rezulta 10250 stadii socotite cu 500 stadii pentru un grad (20°, a 500 = 10.000 + 250 pentru 30'), cum a stabilit Ptolemaeus.

Rezultă un total de 15.625 stadii (5375 + 10.250), care împărțit la 600 stadii pentru un grad, va rezulta o diferență de 20°,03' care scăzută din 53°,45' dă longitudinea de 27°,42' care este și longitudinea Bârladului.

Menționăm și părerea lui Goos (apud Tocilescu, p.77) care ocupându-se cu rectificarea coordonatelor, constată că întreaga Dacie este așezată cu 7°,50' mai la răsărit decât în realitate. Această cifră și 18°,10' distanța de la insula Ferro până la Greenwich, dau 26° care scăzută din 53°,45' rezultă 27°,45' pentru Petrodava.

- Va urma -

BÂRLADUL ÎN CONTEXTUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

- urmare din pagina 1 -

O atentă analiză arată că armata română, în 1916, a fost învinsă în ultimă instanță, însă nu nimicată, reușind ca printr-o retragere coordonată să salveze vieți și bunuri cu care ulterior, în 1917, după o totală refacere și dotare corespunzătoare, să poată acționa la porțile Moldovei, stăvilind încercările inamicului de a trece spre interiorul Rusiei țariste. Bilanțul pierderilor umane era catastrofal: 500.000 de oameni (100.000 morți, 150.000 răniți și 250.000 prizonieri).² Bătălia pentru București din noiembrie 1916 a determinat retragerea generală spre Moldova, frontul stabilindu-se pe linia Siretului. Teritoriul Moldovei a devenit zona unde a continuat rezistența românească, fiind necesare numeroase măsuri operative în condițiile unei masive concentrări umane.

După ocuparea Bucureștiului de către inamic în urbea moldavă s-au refugiat civili, numeroase personalități politice, culturale și diferite instituții. Astfel, pentru o scurtă perioadă de timp Bârladul a avut o importanță mai mare decât mărimea sa devenind centrul militar al României "ciuntite". La Bârlad a funcționat "Comandamentul Frontului Român"³, regele având oficial comanda supremă pe frontul românesc iar Vladimir V. Zaharov⁴ era în funcția de șef de stat major al lui Ferdinand⁵ (limitându-și autoritatea doar la trupele rusești). Reglementarea la care s-a ajuns, după negocieri dificile nu împlinea, în totalitate, doleanțele părții române, dar, în acele condiții, cu armata înfrântă și dezorganizată, soarta României se afla, în bună măsură, în mâinile aliatului rus. Era o soluție de compromis, ce reprezenta până la un punct o victorie a tenacității liderilor români, care au refuzat să pună teritoriul rămas sub jurisdicție și armata sub controlul puternicului vecin și aliat.

Aici a activat nu numai Marele Cartier General⁶ al armatei române (7-8 decembrie 1916⁷ - martie 1917⁸) inclusiv comandamentul rusesc, ci și: Cartierul general al armatei a IV-a ruse (condusă de generalul Alexandr Franțevici Ragoza⁹), Comandamentul Armatei a I-a române¹⁰, spitale de campanie, școli militare de specialitate, diferite servicii și organisme, unități aflate în refacere etc. La începutul campaniei din 1916 Marele Cartier General Român a fost dislocat la Periș¹¹ și mai apoi, în perioada retragerii, la Buzău.¹² În 25 noiembrie/8 decembrie 1916 a fost mutat la Bârlad, pentru mai multă siguranță în fața impetuoasei înaintări inamice. Situat în mijlocul tensionatelor evenimente, generalul Al. Averescu preciza în notele sale foarte sumar că: „Azi dimineață a plecat Marele Cartier General de aici la Bârlad”.¹³ Elena Negrescu, soția contra-amiralului Nicolae Negrescu, aflată și ea la Buzău - unde locuiau părinții ei, consemnează în jurnalul personal la 26 noiembrie/10 decembrie 1916 că, "de două zile Marele Cartier General Român și toate autoritățile locale care veniseră din București părăsiseră Buzăul".¹⁴

Tot la Bârlad a funcționat și Cartierul General al armatei ruse în România, după cum nota, nemulțumită, regina Maria în jurnalul său de război: "sunt în continuare de părere că **așezarea Cartierului General românesc și a celui rus într-un oraș deja prea plin** (s. ns.) nu a făcut decât să ne îngreuneze situația".¹⁵ Nu numai regina era nemulțumită, dar și majoritatea miniștrilor, de dificultățile inerente existenței a doi poli de decizie. Pe de o parte factorii de decizie militari și regele se aflau la Bârlad și respectiv Zorleni¹⁶, pe când guvernul, parlamentul și principalele instituții ale statului se stabiliseră la Iași. Într-o consultare cu regina, la 14/27 ianuarie 1917,

"miniștrii au declarat că, atâta timp cât Cartierul General e la Bârlad și nu se poate stabili nici o cale de comunicare, e de așteptat ca lucrurile să meargă prost, fiindcă nu se acționează unit din toate părțile".¹⁷

Prin Bârlad (implicit Orfelinatul agricol "Principele Ferdinand"¹⁸ și conacul de pe moșia regală Slobozia - Zorleni) s-au perindat numeroase personalități politice și militare românești (prim-ministrul Ion I. C. Brătianu, principele Carol - viitorul rege Carol al II-lea (1893-1953), prințul Barbu Știrbey¹⁹, Constantin Prezan²⁰, Dumitru Iliescu²¹, generalul Al. Averescu, Eremia Grigorescu, Theodor Râmnicănuș²², Constantin Cristescu²³, Ernest Ballif²⁴, generalul George Moruzi²⁵, lt. col. Radu R. Rosetti²⁶, maiorul Ion Antonescu²⁷), străine (generalul Henri Mathias Berthelot²⁸, generalul Belloc, colonelul Champin²⁹, V. V. Zaharov, Șișkievici³⁰, generalul M. Al. Beleav³¹, contele Berg, J. Norton-Griffith³²), atașați militari

Fig. 2 Convoi de prizonieri germani - Bârlad, iarna anului 1916

(englez C. B. Thomson³³, italian Luciano Ferigo³⁴, sârb) etc.

Orfelinatul "Principele Ferdinand din Zorleni" a fost transformat în spital³⁵, apoi în Cartier Regal, familia regală găsindu-și un adăpost temporar în conacul de pe moșia Slobozia-Zorleni. Regele Ferdinand I s-a stabilit aici până în prima decadă a lunii februarie 1917³⁶, când s-a mutat în Palatul Cuza Vodă - Iași, pe strada Lăpușneanu, în care funcționase până atunci Creditul Financiar Urban.³⁷ Eugeniu Arthur Buhman³⁸ scrie și el, în perioada la care ne referim, că „de la Buzău ne-am mutat la Zorleni lângă Bârlad. Noi ocupam casa orfelinatului de pe moșia regală. Regele și Principele Carol au un pavilion alături, care a fost mobilat cu multe lucruri aduse de la Cotroceni. Până și cafeaua de dimineață o luam acum cu Regele”.³⁹ Dar chiar și așa, deplasări la Zorleni ale regelui și apropiaților săi au avut loc până la stabilirea Marelui Cartier General la Iași.

Importanța Bârladului a fost subliniată și de I. G. Duca⁴⁰ în amintirile sale politice: "Dificultățile erau așa de mari (mai ales în relațiile cu Marele Cartier General rusesc n. ns.), încât Regele socotise cu drept cuvânt prezența sa indispensabilă la Marele Cartier și imediat după închiderea parlamentului⁴¹ s-a înapoiat la Bârlad, sau mai exact la Zorleni, unde locuia la domeniul său particular, la câțiva kilometri de Bârlad. Brătianu însuși se văzu silit nu numai să stea în contact permanent cu

Bârladul, dar și să meargă la Marele Cartier cât mai des”.⁴²

Tot l-a Bârlad s-au pus și probleme de mare importanță, din punct de vedere al conducerii operațiilor militare dar și de ordin politic, care priveau neatârnarea țării. La 10 decembrie, Alexandrovici Beleaev ceru în mod imperios comanda trupelor româno - ruse pentru generalul V. V. Zaharov, desființarea Marelui Cartier General român și înglobarea lui în cel rusesc,

Fig. 3 Generalul Constantin Prezan într-un grup de ofițeri români, Bârlad, iarna anului 1916

evidențiind și mai mult aprehensiunile și temerile românești față de marele său aliat. Guvernul român s-a opus energic la această pretenție deoarece leza, în mod fundamental, independența țării.⁴³

Rezolvarea problemei comandamentului, mediată de țarul Nicolae al II-lea, nu a dus, însă, la o normalizare a relațiilor româno-ruse. Ministrul I. G. Duca ne relatează că situația era „încordată la Bârlad, căci pe lângă pretențiile inadmisibile ale rușilor la Marele Cartier continua și atitudinea lor suspectă și scandaloasă pe front”⁴⁴. Și tot el continua: „Abia se rezolvase cu bine la Bârlad chestiunea comandamentului, că pe la mijlocul lui decembrie⁴⁵ au început să declare că nu mai garantează apărarea frontului din cauza funcționării defectuoase a căilor ferate. Firește că, în împrejurările de atunci, funcționarea căilor ferate lăsa de dorit, dar administrația noastră făcea minuni și greutățile ce le întâmpina proveneau, în cea mai mare parte, tocmai din vina rușilor. Dacă vrem să salvăm Moldova, să trecem administrarea căilor ferate asupra lor”⁴⁶.

Toate aceste pretenții inadmisibile față de un aliat suveran, veneau să dea dreptate vocilor ce își exprimau îngrijorarea față de atitudinea unei Rusii învingătoare la sfârșitul conflagrației. Ca nivelul de alarmare al factorilor de decizie politici de la Iași și Bârlad să fie și mai ridicat, în executarea planului de preluare și de anexare odată cu sfârșitul războiului, rușii aduseseră în Moldova tot personalul necesar pentru a lua în administrare, adică în deplin control, rețeaua noastră de cale ferată.⁴⁷ În fața acestei tentative îndrăznețe din iarna anului 1917, guvernul Brătianu a rezistat cu hotărâre, neadmițând o singură clipă măcar, ideea cedării, din mâna administrației românești, a rețelei de cale ferată care mai era funcțională.

Tendențele rusești de a controla teritoriul Moldovei au ieșit din nou la iveală odată cu punerea problemei trecerii

armatei (pentru refacere⁴⁸ n. ns.) și a unei părți a populației în interiorul Rusiei.⁴⁹ Atât guvernul cât și generalul Berthelot⁵⁰ au considerat că evacuarea în Rusia ar fi avut consecințe grave. „Ea ar fi însemnat abandonarea României ca o colonie a Rusiei. Un simplu teritoriu de etape al armatei rusești, de o parte, și un guvern fără țară, pe de altă parte. România și-ar fi pierdut orice putință de a dispune de soarta ei înșiși; ea s-ar fi dat legată de mâini și de picioare Rusiei”⁵¹. Berthelot a fost unul din cei mai vehemenți adversari ai propunerii rusești ca armata română să fie retrasă dincolo de Prut. Pentru generalul francez este de neacceptat ideea ca familia regală, guvernul și armata română să-și abandoneze țara și să devină prizonierii unei politici rusești care nu inspiră încredere.⁵²

Față de cererea Înaltului Comandament rus, Ion I.C. Brătianu a adoptat o politică de temporizare și de tergiversare a unui răspuns ferm. „Brătianu ținea pe muscali cu vorba, și cu cât se consolida Siretul, cu atât se agăța mai mult de Moldova și de Iași. Dar ca să facă ceva și pe placul rușilor, consimțise la mutarea parlamentarelor la Cherson, fiindcă nu avea nevoie de ei la Iași”⁵³.

Regina Maria, împreună cu cei patru copii (Nicolae, Marioara, Elisabeta și Ileana) după ce au părăsit Bucureștiul s-au îndreptat spre Iași (unde ajung la 14/27 noiembrie). Aici au locuit timp de două săptămâni într-un vagon de tren, până le-a fost amenajată o locuință la Comandamentul Corpului IV Armată (casa Cantacuzino-Paşcanu). De la sfârșitul lunii noiembrie 1916 și până la mijlocul lunii ianuarie 1917⁵⁴, regina va locui cu intermitențe în conacul de la Zorleni. Interesant de remarcat este faptul ca nici la Zorleni și nici ulterior la Iași cuplul regal nu au împărțit același imobil, sub pretextul spațiului insuficient.

Pe 28 noiembrie/11 decembrie regina nota cu tristețe în jurnal că se află la Zorleni – „un sat dărăpănat și trist” și cu un noroi “oribil” pe care înghețat “ești în primejdie să-ți rupi picioarele la fiecare pas”.⁵⁵ “Am venit aici, la Cartierul General. Loc urât, prost întreținut, dar înăuntru arată destul de bine, fiindcă au adus o parte din mobila frumoasă salvată de la Sinaia.

Chiar m-a tulburat profund vederea mobilei din camera mea de aur, până și a pernelor mele preferate etc.

Dar nu mi-ar plăcea deloc să locuiesc aici – casa e prost așezată, împrejurimile sunt prost întreținute.

Încă din tren, a trebuit să primesc vizită după vizită: Brătianu⁵⁶, Mosolov⁵⁷, generalul Fournier⁵⁸.

Am sosit cu puțin înainte de prânz. Nando⁵⁹ rămâne calm, în ciuda nenorocirilor noastre. Carol e trist, dar tinerețea își păstrează întotdeauna speranța. Prânz mare, cu toți aghiotanții⁶⁰ și cu Brătianu, Mosolov și Fournier”⁶¹. Transpare din aceste însemnări, ale reginei, rolul important jucat de Zorleni, prin stabilirea lui Ferdinand aici, și necesitatea gravității în jurul acestui sat, limitrof Bârladului, a numeroase personalități politice și militare.

Dar tot Zorleniul a reprezentat pentru regină un loc de refugiu în vremurile acelea grele, unde în liniște putea să se odihnească citind și scriind.⁶² “Locul acesta e cum nu se poate mai odihnitor după viața mea prea plină și prea încărcată de la Iași. Dar, vai, nici vorbă de călărie – simțim pentru prima data anul acesta iarna adevărată, cu zăpadă și cu ger aspru; cum pământul de dedesupt era într-o stare teribilă, înghețul l-a făcut de-a dreptul imposibil, iar zăpada nu e destul de multă încât să-l acopere bine. E o dezamăgire, îmi doream mult să fac câteva plimbări călare⁶³ sănătoase, dar altfel îmi petrec zilele într-o binecuvântată odihnă – de luni de zile nu m-am mai odihnit atât de bine, e limpede că la Cartierul General nu se ducea o viață prea încordată! (sic)”⁶⁴.

Și în continuare (duminică, 8/21 ianuarie 1917) regina dă glas aceluiași sentimente, de pace interioară, rarissime în acele zile furtunoase, de război: “Încă o zi liniștită, i-aș putea

spune chiar leneșă. Afară e o iarnă adevărată chiar grea, așa că, din păcate, nici vorba de călărie și nici de altă formă de mișcare, fiindcă drumurile sunt de-a dreptul impracticabile cu piciorul, automobilul sau trăsura, iar pentru sănii nu e destulă zăpadă. Totuși într-un anume fel liniștea aceasta absolută îmi face bine – îmi dă o rezervă de energie după lunile în care am cheltuit mai multă decât aveam. Așa că mă mulțumesc să stau în camera mea, să citesc, să scriu și să pun să mi se citească sau să-i citesc lui Barbu [Știrbey] – o viață foarte confortabilă, un răgaz în frământarea asta nesfârșită”.⁶⁵

Propunerea generalului Constantin Prezan⁶⁶ în funcția de șef al Marelui Stat Major (Marele Cartier General) s-a realizat la 1/14 decembrie 1916⁶⁷, fiind într-o bună măsură, și opera reginei Maria. Aceasta, a avut anterior, la 28 noiembrie/11 decembrie 1916, la Zorleni, o lungă convorbire cu Ferdinand pe care s-a străduit să-l convingă că trebuia să i se dea lui Prezan o situație „în care să poată lucra cu temei, căci e omul în care se încrede și armata și poporul”.⁶⁸ Acum, aceasta nota cu satisfacție că „un lucru e hotărât: Iliescu trebuie demis, iar în locul lui trebuie pus Prezan”.⁶⁹ Totodată pentru a i se consolida viitoarea poziție, el a fost avansat la gradul de general de corp de armată, cel mai înalt în ierarhia armatei române la acea dată. La 2/15 decembrie 1916, generalul Constantin Prezan a fost chemat la Marele Cartier General fiind primit de rege, care i-a adus la cunoștință decizia luată cu două zile în urmă. Inițial Prezan a declinat oferta, așa cum procedase și înaintea declanșării războiului, dar suveranul a făcut uz de calitatea sa de comandant suprem, generalul fiind nevoit să se conformeze.⁷⁰ La 5/18 decembrie⁷¹, în această funcție a fost numit oficial, Constantin Prezan, decizia fiind luată de regele Ferdinand, Ion I.C. Brătianu și generalul Henri Mathias Berthelot.⁷²

În aceeași perioadă de timp (4 decembrie 1916), generalul Ioan Rașcu⁷³ în trecere prin Iași, primește știrea că generalul Dumitru Iliescu – „în contra căruia toată lumea era revoltată” – a fost înlocuit cu fostul comandant al Armatei a 4-a (de Nord). Continuându-și drumul spre Bârlad, Rașcu a ajuns în același timp cu noul șef al Marelui Cartier General, care „începuse a-și lua serviciul în primire”. Cei doi au luat o cină împreună, ocazie cu care comandantul Corpului 7 Armată a aflat care va fi noua lui misiune: „a servi la legătură între generalul Veliciko⁷⁴ și Marele nostru Cartier în ce privește execuția lucrărilor de fortificație pentru apărarea Moldovei”.⁷⁵ Regina Maria l-a întâlnit, la 5/18 decembrie 1916, pe Prezan, la Zorleni, lucru ce i-a făcut plăcere, „căci aveam de mult o mare dorință să i se dea locul pe care îl are acum: șef al Marelui Stat Major”.⁷⁶ Sprijinul suveranei nu a trecut neobservat, Prezan fiind considerat că face parte din „generalii reginei”, un grup de ofițeri legați de Casa Regală și din care au mai făcut parte generalii: Ernest Ballif, Eremia Grigorescu, Constantin Iancovescu⁷⁷ etc.

Generalul Prezan era apreciat nu doar de către monarhi ci și de alte personalități ale epocii. I. G. Duca aprecia și el în termeni elogioși, calitățile militare ale generalului Prezan, care „a știut să execute și această retragere spre vechea graniță liniștit și metodic, hărțuind mereu pe inamic, fără pierderi inutile și în cea mai desăvârșită ordine. Hotărât, cu cât trecea vremea, cu atât Prezan se impunea mai mult. De la începutul războiului era singurul care nu făcuse nici o greșală, care înregistrase numai succese, și, mai ales, singurul care își avea trupele în mână. La el fiecare unitate știa ce trebuia să facă și legătura dintre diferitele unități a fost realizată din primul moment. Pe de altă parte, modestia sa contrasta simpatic cu zgomotoasa reclamă din jurul lui Averescu. În schimb ceilalți comandanți de armată se arătasera mai prejos de așteptările generale”.⁷⁸

Dintre contemporani doar Alexandru Averescu și Argetoianu au exprimat o opinie contrară. Acesta din urmă face la adresa viitorului mareșal afirmații chiar dezagreabile și neconforme cu realitatea „în fruntea Marelui Cartier General se disimula generalul Prezan, care se temea de responsabilități și

căruia îi era frică de nevastă-sa și de maiorul Ion Antonescu, care-l ducea de nas” și tot el continua lăsând să se întrevadă antipatia personală “mă întreb dacă Take Ionescu nu se gândea la el spunându-mi într-o zi: *A trebuie războiul acesta ca să se vadă cât de proști sânt generalii*”.⁷⁹

Nemulțumirea lui Averescu, care aspira și el la această funcție, este cât se poate de evidentă. Ea răbufnește, cât se poate de transparent, în însemnările sale zilnice: „Chiar și acum – scria acesta – când apa a trecut și de gât, se numește un șef de Stat Major al armatei, un ofițer merituos în armata geniului,

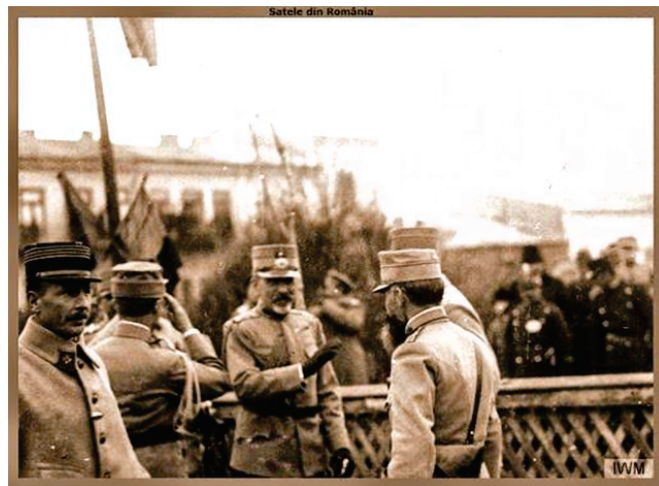

Fig. 4 Generalul Constantin Prezan și colonelul Champin - Bârlad, iarna anului 1916

dar care nu a servit măcar o zi în Statul Major”⁸⁰. Rancheiuna se manifestă și în modul nediplomatic în care îi reamintește lui Prezan rolul jucat în cariera sa „eu am contrasemnat decretul pentru înaintarea dumneavoastră la gradul de general și că locul dumneavoastră este încă și azi la stânga, iar nu la dreapta mea”. În rezoluția pusă pe acest raport, generalul Prezan avea să scrie cu malițiozitate „acest punct cuprinde un raționament atât de puternic și concludent, relativ la o chestiune operativă, că orice discuțiune cade și toți trebuie să se încline”.⁸¹

Dar la Bârlad nu se făcea doar strategie militară ci și politică după cum ne lasă să înțelegem același I. G. Duca. După cum – subliniază - acesta “atmosfera de la Bârlad era ostilă lui Brătianu”, iar Olga Prezan⁸², dovedind anumite pretenții, nu se sfia “să-1 critice pe față”; “anturajul soțului ei lua atitudini de independență și de dispreț față de guvern”. Generalul însuși ar fi manifestat aceleași veleități care “puteau da loc la serioase dificultăți” și divergențe. Este amintit, printre altele, un ordin al lui Prezan ca trupele să se aprovizioneze oriunde interesele lor ar cere-o, fără a ține cont de dispozițiile autorităților, de nevoile și protestele populației civile, fapt ce dus la un conflict destul de dur cu George Mârzescu, ministrul agriculturii și domeniilor.⁸³ G. Mârzescu, în replică, a telegrafiat autorităților civile precizând că “ordinul Generalului Prezan nu trebuie luat în considerare, de unde *indignare și amenințări la Bârlad*”.⁸⁴

Poziția generalului poate fi pusă și pe seama influenței soției sale, ostilă Brătienilor, dar și pe seama unui curent politic ce se conturase atunci. La data de 7/20 ianuarie în urma unei întrevederi cu Prezan monarha României nota: “Față de mine a arătat o antipatie extraordinară, violentă în cel privește pe Brătianu, pe care, din câte știu, Brătianu i-o întoarce cordial.”⁸⁵ Nici regina⁸⁶, care își pierduse încrederea în Brătianu⁸⁷, nu ar fi fost străină de agitația pe care o stârneau la Palat: Chrissoveloni⁸⁸, Symka Lahovari⁸⁹, Maruca Cantacuzino⁹⁰ și Henri Catargi⁹¹, mareșalul Curtții.⁹² Dar tot ea se deplasează la Bârlad pentru a discuta cu regele⁹³, reușind să obțină o mai bună colaborare între rege și guvern. Barbu Știrbey este cel

care destramă cu greutate cu greutate “țesutul de intrigi din jurul reginei”, cum se exprima Duca.⁹⁴

Tendința militarilor de a ignora conducerea politică a stârnit o legitimă îngrijorare în rândul membrilor guvernului, mai ales conexată condițiilor izbucnirii revoluției din Rusia, care au considerat că această atitudine putea deveni un lucru foarte periculos. Ministrul de război - Vintilă Brătianu⁹⁵, împreună cu ministrul de interne, Alecu Constantinescu⁹⁶ s-au deplasat la sediul Marelui Cartier General, restabilindu-se ordinea și fiind puse lucrurile în normalitate.⁹⁷

Deplasări ale factorilor de decizie politici ori militari nu se făceau doar, unidirecțional, de la Iași la Bârlad ci și de la Bârlad la Iași în diferite circumstanțe. Regele și mai ales regina au pendulat între cele două orașe moldave precum și alte categorii de persoane. Pe șeful Marelui Cartier General, camaradul său de generație generalul Ion Rașcu l-a întâlnit, la începutul lunii ianuarie 1917, la Iași. Acesta din urmă ajunsese aici după o vizită în Rusia unde discutase cu omologii ruși, de la diferite armate și comandamente, despre situația apărării de pe frontul românesc.⁹⁸ Generalului Prezan îi fusese solicitată prezența – în “Capitala rezistenței până la capăt” - de guvern pentru o aliniere a pozițiilor, deoarece acesta era de acord cu o evacuarea în Rusia, mai precis în Basarabia, a unei părți a autorităților și populației. I. G. Duca precizează: “însistând însă a trebuit să-l chemam la Iași și într-un consiliu de miniștri ținut tot la Greceanu acasă, să-i expunem pe larg argumentele pe care se întemeia hotărârea noastră”.⁹⁹

După această perioadă agitată atmosfera politică se mai relaxează și o oarecare acalmie pare să se instaleze în primele luni ale anului 1917. Despre acest lucru ne relatează tot I. G. Duca: “De la Marele Cartier nu prea aveam vești multe. Fiind încă la Bârlad, știam numai că se lucrează intens la reorganizarea armatei, că colaborarea cu Generalul Berthelot era intimă, tot mai cordială, și că raporturile cu Generalul Zaharov, comandantul trupelor rusești, deși mai bune, lăsau încă de dorit”.¹⁰⁰ De asemenea șederea lui Barbu Știrbey la Zorleni cu regele, conferea guvernului liniște la Iași,¹⁰¹ iar generalul “Prezan a renunțat și el la orice atitudine ostilă, raporturile cu noi au devenit nu numai corecte, dar, și cordiale”.¹⁰²

Note:

1. Virgiliu Z. Teodorescu, *Orașul Iași, capitală a României în anii 1916-1918*, pe www.monumentul.ro; Ion Mitican, *Doi ani în refugiu la Iași*, în “Ziarul Lumina”, 11 Decembrie 2007; Idem, *Acum 95 de ani, capitala României se muta la Iași*, în “Curierul național”, 8 decembrie 2011; I. Scurtu, *Viața cotidiană la Iași în anii 1916-1917*, Editura Banca Națională a României, București, 2011; Cristi Tănase, *Refugiul regelui: România condusă de la Iași*, în „7 est”, 13 decembrie 2015; *Orașul Iași - capitala rezistenței până la capăt (1916-1917)*, (coord. Ion Agrigoroaiei), Editura Junimea, Iași, 2016; Florin Cîntic, *Iașul, capitală de război*, în “Ziarul de Iași”, miercuri, 21. 12. 2016; Dorin Stănescu, *Iașul în Marele Război. Crăciunul Reginei Maria în refugiu de la Iași din decembrie 1916* – pe blogul “adevarul.ro”, 22 decembrie 2016; Sorin Iftimi, Aurica Ichim, *Iași. Capitală a României 1916-1918*, (album), DAR Development Publishing, București, 2017.
2. *Istoria Românilor*, Academia Română, vol. VII, tom II, coordonator al colectivului de elaborare acad. Gheorghe Platon, Editura Enciclopedică, București, 2003, p. 434. [În continuare abreviat: *Istoria Românilor*]; *România în anii primului război mondial*, vol. I, Editura Militară, București, 1987, p. 559; Nicolaie Ciobanu, *Pierderile umane ale României în timpul războiului de întregire*, p. 5; http://www.once.ro/sesiuni/sesiune_2007/3_Pierderi.pdf
3. Glenn E. Torrey, *România în primul război mondial*, Meteor Publishing, București, 1914, p. 174.
4. Întâlnim diferite grafii, des utilizată fiind și cea de Zaharov.

General rus, din 12 octombrie 1916 aflat la conducerea trupelor aliate din Dobrogea și apoi al Armatei Dunării, șeful Marelui Cartier General rus (1916-1917). Din mai 1917 adjunct al regelui devine generalul Dimitrie Grigorovici Șerbacev, după un scurt interimat al generalului Lecițki. Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României. 1916-1918*, vol. II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p.18; <http://vladimirrosulescu-istorie.blogspot.ro/2012/11/refacerea-si-reorganizarea-armatei.html>

5. În exercitarea atribuțiilor sale, suveranul era ajutat de un stat major rus și unul român. Pentru realizarea unității de acțiune, problemă esențială într-un război de coaliție, planurile de operații, organizarea aprovizionărilor și a serviciilor erau asigurate de Marele Cartier General rus. Ordinele și dispozițiile pe această direcție erau transmise Marelui General român, care avea obligația să le materializeze, aducând apoi la cunoștință partenerului rus. Din această reglementare reiese subordonarea Marelui Cartier General român față de cel rus și, implicit, poziția de inferioritate a regelui Ferdinand, mai ales că șeful de stat major al Frontului Român, care era șeful Marelui Cartier General rus, avea dreptul să dea ordine în numele comandantului suprem. Petre Otu, *150 de ani de la nașterea mareșalului Constantin Prezan*, în Revista “document”, Buletinul Arhivelor Militare Române, Anul XIV, nr. 1 (51), 2011 p. 14.
6. Pentru locația acestuia au fost avansate mai multe sedii, printre care se numără imobilele Școlii Normale “Principele Ferdinand” și al actualului Colegiu Național “Gh. Roșca Codreanu”. Cert este că în primele luni ale anului 1917, Marele Cartier General a funcționat la Bârlad, în localul fostei Brigăzi 13 Infanterie, unitate la conducerea căreia Prezan obținuse primul grad de general, în 1907. Principalele activități desfășurate de Marele Cartier General în această perioadă au fost conceperea, organizarea, conducerea și coordonarea acțiunilor și activităților referitoare la reorganizarea armatei și elaborarea planului de campanie pentru campania anului 1917. Ion Giurcă, *Generalul Constantin Prezan și realizarea obiectivelor războiului de reîntregire a României*, în revista „Studii și Comunicări” a Comitetului Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii al Academiei Române, vol. IV, 2011, p. 254. Stabilirea locației a fost determinată de considerente logistice și operative, precum și de faptul că Prezan era familiarizat cu imobilul respectiv.
7. Alexandru Averescu, *Notițe zilnice din război: 1916-1918 (războiul nostru)*, vol. II, Editura Militară, 1992, p. 98-99; Data de 7 decembrie, stil nou, este avansată de Constantin Kirițescu în lucrarea - citată, vol. I, , p. 525.
8. Buiuoc Cătălin Gabriel, *Henri Mathias Berthelot și România – Activitatea generalului și a Misiunii Militare Franceze în România (1916-1917)*, pe www.historia.ro. http://www.historia.ro/exclusiv_web/portret/articol/henri-mathias-berthelot-i-romnii-activitatea-generalului-i-misiunii; N. Popescu, *Misiunea Militară Franceză condusă de generalul H. M. Berthelot în Primul Război Mondial*, în “Foaie națională. Revistă de luptă culturală și spirituală”, 20 iunie 2014.
9. Acest general a fost sursa unor conflicte de comandament cu Marele Cartier General rus. Acest lucru a generat înlocuirea în vara anului 1917 a generalului Constantin Cristescu cu mai energicul Eremia Grigorescu. La 31 iulie/13 august, a avut loc o ofensivă a germanilor în zona Panciu, ce a determinat retragerea trupelor ruse cu 6 km. Generalul Ragoza a ordonat alinierea trupelor române la linia noului front, ceea ce însemna cedarea localității Mărășești, măsură contestată de generalul Grigorescu. S-a creat o nouă criză la nivelul comandamentului care, de această dată, a fost soluționată prin demiterea generalului Ragoza și preluarea conducerii de către generalul român. http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/batalia-marasesti-unde-nu-se-trece
10. Comandată de generalul de brigadă Dumitru Stratiulescu (13/26 noiembrie 1916 – 19 decembrie 1916/1 ianuarie 1917).
11. În seara zilei de 15 august 1916, s-a constituit Eșalonul I al Marelui Cartier General al Armatei Române, acesta

- instalându-se la Periș, în localul Administrației Domeniilor Coroanei, iar ordinea de bătaie a Armatei Române, era următoarea: șef al Marelui Stat Major, generalul de divizie Vasile Zottu, subșefi : general de brigadă Dumitru Iliescu, și general de brigadă Dumitru Strătilescu, comandant general al etapelor, generalul de brigadă Ioan Popovici, iar ca ofițeri de stat major, maiorul Toma Dumitrescu și locotenent-colonelul Grigore Sârbu. Cornel Mărculescu, *Frontul sârbesc din 1914-1915 în rapoartele atașatului militar maior Toma Dumitrașcu*, "Buletinul Arhivelor Militare Române", Anul XVII, nr. 1 (71), 2016, p. 19; De menționat este că în fruntea Marelui Stat Major, a fost numit la scurt timp, generalul Dumitru Iliescu, înlocuindu-l pe bătrânul Vasile Zottu, "un general vădit nepotrivit pentru un loc de așa mare răspundere". I.G. Duca, *Amintiri politice*, vol. II, Jon Dumitru-Verlag, Munchen, 1981, p. 17.
12. Constantin I. Stan, *Marele Cartier General la Buzău (noiembrie 1916)*, în "Străjer în calea furtunilor". Magazin al fundației "Mareșal Alexandru Averescu". Cadran militar buzoian, Anul X, nr. 20, decembrie 2016, p. 34.
 13. Mareșal Alexandru Averescu, *Notițe zilnice de război (1916-1918)*, Editura "Cultura Națională", București, f. a., p. 111.
 14. Elena Negrescu, *Jurnal de război 1916-1918*, Ediție de Neculai Moghior, Editura „Detectiv”, București, 2006, p. 97.
 15. Maria Regina României, *Jurnal de război (1916-1917)*, Ediție îngrijită și prefațată de Lucian Boia, Humanitas, București, 2014, p. 316.
 16. Moșie aparținând Domeniilor Coroanei, achiziționată de regele Carol I în 1886. Marcel Proca, *Monarhia și Bârladul*, în "Analele Universității <<Dunărea de Jos>> din Galați", Seria 19, Istorie, Tom XII, 2013, p. 78; *Ibidem*, în "Academia Bârlădeană", Anul XXII, nr. 4 (61), Trimestrul IV, 2015, p. 19.
 17. Maria Regina României, *op. cit.*
 18. Pentru detalii vezi Ștefan Petrescu, *Orfelinatul Agricol Ferdinand (1898-1948) – „Școala Regelui” de la Zorleni*, p. 2. <https://independent.academia.edu/>
 19. Barbu Știrbey/Știrbei (1872-1946), om politic, având gradul de colonel în 1916. Administrator al Domeniilor Coroanei (din 1913), consilier personal al regelui Ferdinand și prieten intim al reginei Maria. A fost considerat unul din cei mai inteligenți oameni politici ai timpului, un fel de "eminentă cenușie", cu o considerabilă influență asupra lui Ferdinand. După spusele reginei acest "foarte bun prieten" avea "mult tact" și îi putea vorbi regelui "fără să îl irite". Regina Maria, *op. cit.*, p. 307; Constantin Argetoianu, bun cunoscător al ițelor politice românești, apreciază că era un "spirit rece și calculat" care "avea pe mână toate pârghiile de comandă" în perioada refugiuului. Constantin Argetoianu, *Pentru cei de mâine: Amintiri din vremea celor de ieri*, Vol. III, partea a V-a (1916-1917), Ediție și indice adnotat de Stelian Neagoe, Editura Humanitas, București, 1992, pg. 176, 179.
 20. General, comandant al Grupului de Armate "General Prezan" (noiembrie-decembrie 1916), șef al Marelui Cartier General (decembrie 1916 - aprilie 1918, noiembrie 1918 - aprilie 1920), mareșal al României (1930).
 21. Dumitru Iliescu (1864-1940), general de brigadă. Sub-șef (și conducător efectiv) al Marelui Cartier General (25 octombrie - 5 decembrie 1916). Înlăturat din funcție a fost trimis în Franța ca reprezentant pe lângă Marele Cartier General Francez.
 22. Theodor Râmniceanu (1860-1932), general, adjutant regal (atașat pe lângă principele Carol), comandant al Corpului grănicerilor (noiembrie 1913 - mai 1918).
 23. Constantin Christescu, general, sub-șef al Marelui Cartier General (decembrie 1916 - iulie 1917) după care devine comandantul Armatei a I-a române până la înlocuirea sa cu Eremia Grigorescu, de către rege în calitatea sa de Comandant de Căpetenie al armatei.
 24. Ernest Ballif (1871-1914), dintr-o familie de origine franco-elvețiană, locotenent-colonel în 1914. A fost aghiotantul Regelui Ferdinand și apoi, între anii 1916-1919, al Reginei Maria. Demisionează cu grad de general din armată în 1920 și devine administrator al Domeniilor Coroanei. Extrem de apreciat și îndrăgit de regină, de nelipsit de lângă ea, care îl caracterizează ca pe o persoană de mare încredere pe care se poate bizui în orice împrejurare: "Drept consilier militar îl am pe severul și neiertătorul Ballif, un om cu un simț neobosit al datoriei, care n-ar da niciodată un sfat pe care n-ar fi dispus să îl susțină până în pânzele albe". Regina Maria, *op. cit.*
 25. George Moruzi (1876-1939), general. La Zorleni îi va dăruii reginei în ianuarie 1917 "o frumusețe de cal alb". Regina Maria, *op. cit.*, p. 306; Inspector al cavaleriei în timpul regelui Carol al II-lea. A rămas anecdotic faptul că fiind un împătimit al creșterii cailor de pur sânge destinați curselor, a dispus prin testament ca cenușa să-i fie îngropată la potoul pistei de pe hipodromul Băneasa. <http://www.ziarulmetropolis.ro/jockey-club-o-marca-de-excelenta/>
 26. Radu R. Rosetti (1877-1949), general și istoric. Maior, apoi locotenent-colonel și colonel. Șef al Biroului Operații din cadrul Marelui Cartier General până în decembrie 1916, iar în 1917 pe frontul din Moldova se afla la comanda unui regiment; grav rănit în bătălia de la Răzoare. (Căsătorit cu Ioana Știrbey, sora lui Barbu Știrbey și a Elizei Brătianu).
 27. Maiorul Ion Antonescu (viitorul mareșal) a devenit șef al Biroului Operații al Marelui Cartier General, preluând funcția de la locotenent-colonelul Radu R. Rosetti.
 28. Comandantul Misiunii Militare Franceze din România (octombrie 1916 - 1918) și consilierul militar al regelui Ferdinand. Constantin Kirieșcu, *op. cit.*, vol. II, p. 20; A fost apreciat de soldații români, care l-au poreclit cu simpatie "Taica Burtălău". <http://www.stelian-tanase.ro/un-mare-roman-generalul-berthelot/>
 29. Inginer de căi ferate căruia i s-a încredințat greua sarcina de a ajuta la înlăturarea haosului ce domnea în transporturile feroviare românești.
 30. Șef de stat major, adjutantul lui V. V. Zaharov. Până atunci comandantul unui corp de armată.
 31. Mihail Aleksandrovici Beliaeff (Beleaev), 1863-1918, general rus, șeful Misiunii Militare Ruse în România. Din 28 septembrie 1916 reprezentant al Înalțului Comandament Rus (STAVKA) pe lângă Marele Cartier General Român. Numit ministru de război al Rusiei în ianuarie 1917. Executat de bolșevici.
 32. Sir John Norton-Griffiths, inginer, locotenent-colonel britanic, membru al Parlamentului. În 1916 este trimis în România cu misiunea de a distruge sondele de petrol de la Ploiești înainte de a încăpea pe mâinile germanilor. Echipele de specialiști erau coordonate de atașatul militar și de Valentin George Bibescu. <http://florijanu.ddt.ro/index.php/istorie-trecute-vietide-personalitati/Christopher-Birdwood-Thompson>; Acestuia regina ar fi vrut să îi ofere responsabilitatea căilor ferate.
 33. Cristopher Birdwood Thomson (1875-1931), colonel, apoi general, atașat militar al legației britanice de la București între 1915-1917. A fost trimis cu misiunea specială de a convinge România să intre de partea Antantei. Aici a făcut o mare pasiune pentru Martha Bibescu. După război, ministru al aerului în guvernele laburiste.
 34. Comandantul - Misiunii Militare Italiene în România (pe atunci colonel), viitor general de brigadă și începând din 1918 al Legiunii Române din Italia. http://www.once.ro/sesiuni/sesiune_2007/1%20Legiunea.pdf
 35. La 13 ianuarie 1917, Regele Ferdinand și Regina Maria, însoțiți de Principele Barbu Știrbey, au vizitat orfelinatul. Cu această ocazie Regina Maria a oferit câte un ban de aur fiecărui orfan, la rândul lor aceștia au oferit în dar un miel alb, ... "Noi copii orfani și săraci adunați aici din mila Măreșului nostru Rege, vă rugăm să primiți de la noi acest miel" (consemnează M. Lupescu directorul orfelinatlui). M. Lupescu, *Arătare despre orfelinatul agricol "Ferdinand" de pe moșia regală Zorleni-Tutova*, Institutul de arte grafice Carol Gobl, București, 1906.
 36. La data de 8/21 februarie 1917 regina consemnează succint în "Jurnal": "Nando a venit de la Zorleni". Regina Maria, *op. cit.*, p. 345; Deplasări la Zorleni ale regelui și apropiaților săi au avut loc până la stabilirea Marelui Cartier General la Iași.
 37. După cum ne relatează I. G. Duca, la mijlocul lunii februarie îl găsim instalat la Iași. "Cu câteva mobile aduse din București

- și Sinaia, își făcuse o locuință destul de confortabilă. Neuman (majordomul regelui n. ns.), surzător și senin, păzea la ușa biroului său pe care câteva floricele, cu greu găsite, vestejau într-un vas de o simbolică simplitate. Îl vedeam des, suporta restrîcția cu aceeași nedezmîntită noblețe sufletească”. I.G. Duca, *op. cit.*, p. 128; Aici, după spusele lui Argetoianu “dormea, primea și lucra, continuând să-și i-a mesele în palatul reginei”. Constantin Argetoianu, *op. cit.*, p. 68; Singurul felinar care ardea în tot lașul se afla în fața reședinței regale. Marian Voicu, *Tezaurul României de la Moscova. Inventarul unei istorii de o sută de ani*, Humanitas, București, 2016, p. 32.
38. Șeful Cancelariei de la Cotroceni.
39. Eugeniu A. Buhman, *Patru decenii în serviciul Casei Regale a României. 1898-1940*, Ediție de Cristian Scarlat, București, Editura Sigma, 2006, p. 183.
40. Ion G. Duca, om politic liberal, ministru al Cultelor și Instrucțiunii publice în cele două guverne Brătianu (1914-1918). Ion Mamina, Ion Bulei, *Guverne și guvernanți 1866-1916*, Editura Silex, București, 1994, pg. 188-189.
41. Deschiderea sesiunii Parlamentului a survenit la 9 decembrie 1916, în sala Teatrului Național, iar lucrările au fost finalizate în seara zilei de 16 decembrie. I. G. Duca, *op. cit.*, p.103.
42. *Ibidem*, p.104.
43. Omul politic I. G. Duca explică astfel, poziția românească: “*Cererea era firește inadmisibilă. La 1877, nefiind încă un stat independent, impusesem totuși Rusiei respectarea individualității armatei noastre în colaborarea cu dânsa. Cum era azi să primim a renunța la ea? Afară de aceasta, de patru luni văzusem Rusia însuflețită față de noi de simțăminte atât de stranie, încât o elementară prudență ne silea să fim foarte băgători de seamă și să nu cedăm nici-unul din drepturile ce decurgeau din neatarnarea noastră politică, sau din suveranitatea noastră națională. Înfrânți din vina lor puteam fi, dar cu atât mai mult, demnitățile trebuiau să ne-o păstrăm neatinsă. De altfel propunerea rusească se izbea și de unele greutăți de ordin legal. Așa, spre pildă, șeful armatei după Constituția noastră era Regele. Cum era el să cedeze această comandă unui străin? Pe de altă parte, Marele Cartier exercita în temeiul legii stării de asediu o serie de atribuții, care în timp de pace erau de competența guvernului. Se putea la urma urmei admite ca din cauza necesităților războiului acest organ militar să se substituie puterilor constituante din stat, dar nu era cu puțință ca o parte din prerogativele guvernului român să treacă asupra militarilor ruși.*” *Ibidem*, p. 105.
44. *Ibidem*.
45. La 16 decembrie 1916, împăratul cerea ca liniile ferate din spatele trupelor ruse să funcționeze sub autoritate rusă pentru a se putea face aprovizionarea acestora. Vasile Popa, *Misiunea generalului Coandă la Stavka (1916-1917)*, Editura Militară, 2010, p. 276.
46. I. G. Duca, *op. cit.*, p.108.
47. Gelu Dae, *Aportul căilor ferate române în războiul de independent, războiul balcanic și primul război mondial*, “Buletinul Arhivelor Militare Române”, Anul XIV, nr.1 (51), 2011, p. 55.
48. Pentru detalii vezi - Hadrian G. Gorun, *Poziția Franței cu privire la ipoteza evacuării armatei, populației și autorităților române în Rusia (1917)*, în *Armata română în acțiune pentru unitatea neamului (1916-1919, 1940-1944)*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1993, pg. 57-61.
49. La 5/18 decembrie 1916, Zaharov și ministrul plenipotențiar rus din România, Poklewski-Koziel, au trimis un proiect secret țarului, în acest sens. *Istoria Românilor*, ediția a II-a, 2015, p.718; Curând, la 27 decembrie 1916, Stavka notifică și argumentează, guvernului român, de ce trebuie ca refacerea armatei române să se facă în interiorul Rusiei. Vasile Popa, în *loc. cit.*, p. 278.
50. În *Jurnalul* său, Berthelot nota, la 4 ianuarie 1917: “Îmi trece prin minte că urzeliile camarilei ruse tind a lăsa armata română să fie înfrântă sau îndepărtată și, după victoria aliaților, ei să pozeze în liberatori, pretinzând ca preț al participării la război chiar Moldova, nimic altceva”. Invitându-i la cină pe atașai militari ai Marii Britanii, Belgiei și Italiei – preciza generalul francez la 6 ianuarie 1917 – “toți aprobă felul meu de a privi lucrurile în problema menținerii armatei române pe pământ românesc”. General Henri Berthelot, *Jurnal și corespondență 1916-1919*, ediție, studiu introductiv și indice de Gh. I. Florescu, Iași, 1997, p. 110-111;
51. Constantin Kirițescu, *op. cit.*, vol. II, p. 13.
52. Daniel Cain, *Introducere*, la lucrarea semnată de Marcel Fontaine, *Jurnal de front. Misiune în România. Noiembrie 1916 – aprilie 1918*, Editura Humanitas, București, 2016, p.15.
53. Constantin Argetoianu, *op. cit.*, p. 125-126.
54. Pe 13/26 ianuarie 1917 regina părăsește Zorleniul împreună cu Ferdinand pentru a fi “aproape de front”. Dacă monarhul va reveni la o dată ulterioară, Maria nu mai menționează în memoriile sale reveniri aici. Regina Maria, *op. cit.*, pg. 310-311.
55. Maria Regina României, *op. cit.*, p. 251.
56. Ion I.C. (Ionel) Brătianu (1864-1927), șeful Partidului Național Liberal, prim-ministru în 1908-1910, 1914-1918, 1918-1919, 1922-1926, 1927.
57. Alexandru A. Mosolov (n. 1854), general; pentru scurt timp, la sfârșitul anului 1916 și în primele luni din 1917, ministrul plenipotențiar al Rusiei la Iași. Constantin Argetoianu îl descrie ca pe un fel de *cavaler al tristei figuri*: “tăcut și politicoș atât cât trebuia” și “cu o față anemică generalul părea o fire de om liniștit și cumsecade, dar la drept vorbind nimeni nu l-a cunoscut bine și nici el n-a cunoscut pe nimeni.” Constantin Argetoianu, *op. cit.*, p. 75.
58. Ernest Fournier (1842-1934), amiral francez, fost comandant al escadrei din Mediterana; aflat în misiune în România în 1916.
59. Regele Ferdinand (apelativ de alint pentru rege).
60. În această categorie, a aghiotanților regali se numărau: Ernest Ballif (aghiotantul reginei), generalul Theodor Râmniceanu, generalul Leon Mavrocordat (șeful Casei Militare), locotenent-colonelul Traian Stârcea (șeful Biroului 7 Decorații din cadrul Marelui Cartier General), colonelul Găvănescu (aghiotantul principelui Carol) ș. a. Constantin Argetoianu, *op. cit.*, pg. 116-117.
61. Maria Regina României, *op. cit.*, pg. 251-254.
62. *Ibidem*, p. 305.
63. Mare amatoare de călărie adusese special pentru asta, la Zoleni, unul din caii săi favoriți – Grui Sânger. *Ibidem*, p. 304.
64. *Ibidem*, p. 305.
65. *Ibidem*, p. 306.
66. Alegerea lui Prezan putea părea ciudată în lumina eșecului suferit de acesta în bătălia pentru București. Averescu, cel mai plauzibil candidat, era de neacceptat pentru toți cei care au luat această decizie: Brătianu, Ferdinand și Berthelot. Pe de altă parte, Prezan avea un trecut comun cu Brătianu, de pe vremea când învățau amândoi la Paris, o relație personală cu regele (între 1896-1901, a făcut parte din Statul Major Regal, ca adjutant pe lângă principele moștenitor Ferdinand, funcție pe care a ocupat-o aproape 5 ani; iar în epocă au fost comentarii despre o relație dintre viitorul rege și soția sa n. ns.), aprobarea binevoitoare a lui Berthelot, “**singurul militar de aici care este cu adevărat capabil**”, precum și susținerea activă a reginei Maria. Glenn E. Torrey, *op. cit.*, p. 175.
67. Pe 2/14 decembrie, Ferdinand l-a luat deoparte pe Iliescu după ședința zilnică de la Marele Cartier General referindu-se la “marea insatisfacție care există în public și în partidele politice”, el l-a anunțat că Prezan îi va lua locul în calitate de șef al statului major. Cererea lui Iliescu de a rămâne ca adjunct al șefului de stat major sau de a i se da comanda unei unități de pe front a fost refuzată. În schimb, el a fost exilat într-un post de legătură la Paris. Geo Dumitrescu, *Jurnal de campanie*, Editura Cartea Românească, 1974, p. 179. Radu R. Rosetti, *Mărturisiri (1914-1919)*, ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Maria Georgescu, Editura Modelism, București, 1997, p. 164.
68. *Ibidem*, p. 254.

69. *Ibidem*, p. 259.
70. Petre Otu, în *loc. cit.*, p. 15.
71. *Marele Cartier General al Armatei României. Documente 1916 – 1920*, Editura Machiavelli, București, 1996, p. 80.
72. Petre Otu, *Averescu – Prezan. Dispute în vreme de război*, în "Străjer în calea furtunilor". Magazin al Fundației "Mareșal Averescu". Calendar militar buzoian, Anul III, nr. 5, 9 martie 2009, p. 9.
73. La începutul Primului Război Mondial a comandat Corpul 7 Armată, în perioada 15 august - 27 septembrie 1916, ulterior fiind Inspector General al Geniului pe perioada războiului. Alexandru Ioanițiu (Lt.-Colonel), *Războiul României: 1916-1918*, vol I, Tipografia Geniului, București, 1929, p. 93.
74. General rus, comandantul inginerilor militari, ce era un reputat specialist în lucrări de fortificații și care se remarcase în apărarea orașului Port Arthur, în timpul războiului ruso-japonez (1904 - 1905).
75. Ion Rașcu, *Jurnalul meu din timpul Războiului pentru Întregirea Neamului*, ediție îngrijită, prefațată și note de Dumitru Huțanu, Editura Pallas Athena, Focșani, 2007, p. 83.
76. Maria Regina României, *op. cit.*, p. 266; I. G. Duca, *Memorii. Războiul (1916 – 1917)*, vol. III, ediție și indice de Stelian Neagoe, Editura Machiavelli, București, 1994, p. 46 – 47.
77. Comandantul Corpului III armată.
78. *Ibidem*. La rândul său N. Iorga a reliefat meritele acestuia: „De multe vorbim, scria, la 7 octombrie 1916, marele istoric, dar nu totdeauna de ce trebuie. Știm că bancherul cutare, putred de bogat, a dat zece țigări și cinci parale la un spital de răniți, dar nu știm cine ne-a dat în Ardeal cea mai metodică și sigură înaintare și, în ceasul greu, retragerea cea mai liniștită. Să mi se dea voie să fac o indiscreție. E generalul cu ținuta sigură și vorba socotită, generalul de cugetare îndelungată care comandă la Iași: generalul Prezan”. N. Iorga, *Războiul nostru în note zilnice*, vol. II, Editura "Ramuri" S. A., Craiova, f.a., p.199-200.
79. Constantin Argetoianu, *op. cit.*, p. 121.
80. Mareșal Alexandru Averescu, *op. cit.*, p. 112.
81. *Marele Cartier General al Armatei României....*, p. 245.
82. Despre aceasta regina comenta: "Doamna Prezan, deși și-a schimbat mult aspectul, are în mare măsură aceleași purtări: aș putea spune că pare să fi rămas aceeași mica intrigantă de pe vremuri, și n-am de gând să-i îngădui să se amestece în viața mea sau în viețile oamenilor care au de-a face cu mine." Regina Maria, *op. cit.*, p. 305; De altfel unul dintre cele mai controversate aspecte din viața lui Constantin Prezan a fost cel referitor la viața extraconjugală a celei de-a doua soții, Olga și la rolul pe care aceasta l-ar fi jucat în ascensiunea în carieră a generalului. Tânără, frumoasă și inteligentă, ea ar fi fost singura femeie din România pe care regina Maria a fost geloasă foc. Regina, care încuraja atât de mult incartadele lui Ferdinand, ...vezi Elvira Popescu,... vezi Aristița Disescu... etc. etc. , de data aceasta pusese piciorul în prag! Să nu îl prindă pe Ferdinand în pat cu madam Prezan". Constantin Țoiu, *Gelozia reginei și bătaia în armată (3)*, în "România Literară", nr. 16, 28 aprilie - 4 mai, 2004.
83. Gheorghe Gh. Mârzescu, primar al Iașului între 1914-1916, ministru al agriculturii și domeniilor (11 decembrie 1916 - 28 ianuarie 1918).
84. I. G. Duca, *op. cit.*, 1981, p. 117.
85. Regina Maria, *op. cit.*
86. Ion Bulei, *Regina Maria. Puterea amintirii*, Meteor Publishing, București, 2016, p. 101.
87. *Ibidem*, p. 98.
88. Sybille Chrissoveloni (1879-1931), englezoaică născută la Galați, căsătorită cu bogatul bancher Jean Chrissoveloni și foarte bună prietenă cu regina.
89. Simona (Symki) Lahovari (1881-1936), doamnă de onoare a reginei Maria și prietenă apropiată ei.
90. Maria "Maruka" Cantacuzino Enescu n. Rosetti Tescanu (1878-1969), prietenă cu regina. Căsătorită cu Mihai Cantacuzino, fiul lui Grigore Cantacuzino Nababul, cel mai bogat român al vremii. Recăsătorită în 1937 cu George Enescu.
91. Henri Catargi (1860-1944), mareșal al Palatului și diplomat (ministru plenipotențiar la Bruxelles între 1920 și 1929).
92. I. G. Duca, *op. cit.*, 1981.
93. *Ibidem*.
94. I. G. Duca, *op. cit.*, 1994, p. 119.
95. Vintilă Brătianu (1864-1940), om politic liberal, fratele lui Ionel Brătianu. Ministru de război în 1916-1917. Prim-ministru în 1927-1928.
96. Alexandru Constantinescu, supranumit "Porcu" (1859-1926), om politic liberal. Ministrul agriculturii și domeniilor între 1914 și 1916 și ministru de interne între 1916 și 1918.
97. Idem, 1981.
98. Alin Spănu, *Portretul generalului Constantin Prezan în jurnalul unui "Camarad de generație" – generalul Ion Rașcu*, în Revista "document". Buletinul Arhivelor Militare Române, anul XIV, nr. 4 (54), 2011, p. 10.
99. I. G. Duca, *op. cit.*, 1981, p. 110.
100. *Ibidem*, p. 129.
101. Asta în condițiile în care Știrbey era susținător al lui Brătianu și al guvernului condus de acesta. *Ibidem*, p. 116.
102. *Ibidem*, p. 117.

Neculai I. ONEL

Te-ai dus

In memoriam
soției mele,
Emilia Onel

Într-o noapte fără stele
Ai plecat spre infinit
De-atunci lacrimile mele
Nu s-au mai oprit.

O, ce tristețe e în casă fără tine
În jur totul e pustiu
Plânge inima în mine,
E tăcere, e târziu.

O, tu, odorul meu cel drag,
Te-ai dus în altă lume,
Lacrimile-mi curg șirag,
Acolo nu te strigă nimeni după nume.

Casa a rămas pustie,
E tăcere-n jurul meu,
N-are cine să mai vie,
Fără tine-mi este greu.

Feciorii și nepoții
Te plâng neîncetat,
Privesc spre astrul nopții,
Acolo ai plecat.

Ai căpătat aripi de înger călător
Te-ai dus spre infinit,
Ne-ai lăsat în chin și dor.
O, cât de mult noi te-am iubit!

NICOLAE C. PAULESCU și „Tălmăcirea Apocalipsului”

Valeriu LUPU

„Eu sunt Alfa și Omega, Cel dintâi și Cel de pe urmă, Începutul și Sfârșitul”
Apocalipsa Sf. Ioan, 22,13.

Preocupările teologice ale lui Nicolae C. Paulescu au prins contur la întoarcerea sa în țară (1900), după etapa pariziană, începând cu o lucrare amplă intitulată „Spitalul, Coranul, Cahalul, Talmudul și Francmasoneria. pe care o publică în 1913. Această carte include, pe lângă o istorie teologică pertinentă, o serie de considerații care, dincolo de minunatele principii morale și deontologice ale profesiei medicale (ce se regăsesc în primul capitol – Spitalul), sunt interpretabile dacă ne referim la notele uneori prea categorice și incriminatorii, determinate în bună parte și de conjunctura politică și socio-economică a epocii în care a trăit (Dr. Nicolae Paulescu – Spitalul, Spoudon, Thessalonica, 2006, 3-6).

Aceste interpretări poartă amprenta convingerilor sale autentice creștine sădite în sufletul său de tradiția creștină a familiei, dar și de atmosfera religioasă cultivată în formarea sa de către maestrul său Etienne Lancereaux. De altfel se știe că, dincolo de reputația sa științifică, Lancereaux devenise celebru și prin polemica sa pe teme religioase cu profesorul Jean Martin Charcot, (fondatorul Neurologiei ca știință medicală) cunoscut, la rândul său ca un ateu convins (Dr. Angelescu C. – *Nicolae C. Paulescu, omul și opera sa medicală*, Ed. Vremea, Buc. 2009).

De aici și nota creștină cu tentă ușor occidentală în scrierile paulesciene, apropo de primul papal, succesiunea apostolică și abordarea marii schisme din istoria bisericii creștine din 1054. Influența occidentală se datora și faptului că în cariera sa pariziană devenise medic adjunct al Spitalului Notre Dame de Perpetuel Secours, un așezământ spitalicesc de caritate aparținând bisericii catolice, în care ritualurile creștine se țineau cu sfințenie și la care Paulescu participa.

Paulescu și doctrina creștină

Fără studii speciale în domeniul teologiei, Paulescu reușește să apropie preceptele religioase de cele științifice, delimitând cu exactitate domeniul științei și relativitatea ei în raport cu infinitul și eternitatea, de asemenea, față de o posibilă lume de dincolo în care instrumentele științei nu mai operează. Delimitează astfel, cu acuratețe științifică, materia vie (animată) de materia moartă (inanimată), obiectivează binomul materie-spirit ce domină lumea vie, face distincția între energia potențială – caracteristică materiei brute și energia vitală – caracteristică lumii vii și recunoaște dualitatea trup și suflet în abordarea morfologiei vitale și fenomenologiei vitale. Reușește în această manieră de abordare să decipteze noțiunile de Suflet și Dumnezeu în existența fizică și psihică a ființei umane (Fiziologie filosofică, Ed. Fundației Regale, 1944)

Coroborând aceste date ajunge să dovedească că de fapt sufletul se hrănește cu senzațiile pe care corpul i le oferă, se exprimă prin reacții adecvate (plăcere – neplăcere, satisfacție – insatisfacție, bucurie - teamă), se manifestă prin sentimente

(iubire, ură, acceptare, respingere, frică, spaimă), toate acestea traduse, în cele din urmă, prin atitudini și comportamente caracteristice. În condiții normale, toate acestea definesc ființa umană, în care latura instinctuală – caracteristică lumii viețuitoarelor – se împletește la om cu latura rațională, generată de activitatea cerebrală superioară, de unde rezultă capacitatea omului de a raționa, a alege, a gândi, a se exprima, în sfârșit de a judeca și crea (Paulescu N.C. – *Noțiunile de Suflet și Dumnezeu în Fiziologie*, Ed. Anastasia, 1999).

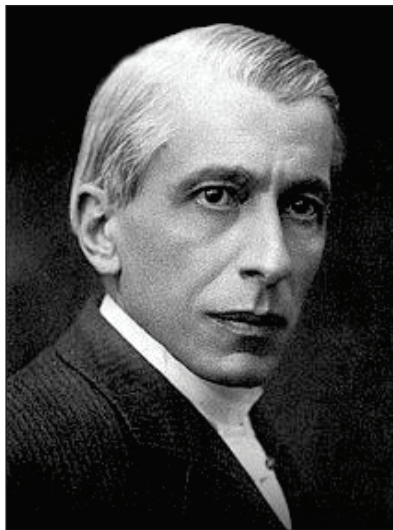
Cunoscător în detaliu a ființei umane în calitatea sa de medic, cercetător, fiziolog, om de știință și savant, Paulescu pătrunde dincolo de limita carteziană a rațiunii și înțelegerii umane, în care știe că instrumentele științei sale nu mai operează. Cu toate acestea, utilizând raționamentul prin analogie și logica științifică, reușește să pătrundă dincolo de concretul vieții pământene, în zona metafizicului, în care intuiția, revelația și trăirea convingerilor sunt instrumente și modalități de abordare, fără posibilitatea de a fi cuantificate sau încadrate rațional.

Plecând de la comportamentul omului ca individ și societate, Paulescu reușește să-i abordeze existența atât din perspectivă individuală și socială, cât și spirituală, cu referire în principal la religie, îndeosebi

din perspectivă teologic creștină. Bun cunoscător al istoriei umanității (vezi dimensiunea socială a operei paulesciene), dar și al religiei creștine sub aspect istoric și doctrinar (vezi dimensiunea creștină a operei paulesciene), abordarea viziunii apocaliptice asupra prezentului și viitorului umanității – lăsată nouă de Sfântul Apostol Ioan – a survenit ca o evoluție firească în gândirea savantului, mai ales că viziunea teologului Ioan ajunge, după secole de dezbateri teologice, să încheie Noul Testament din cuprinsul Bibliei, pe care Paulescu o cunoștea foarte bine (Lupu V – *Nicolae C. Paulescu - între știința vieții și metafizica existenței*, Ed. Pim, 2013).

Așa cum însuși Paulescu mărturisește în Prologul studiului său, ideea tălmăcirii viziunii apostolice i-a venit din pură întâmplare, generată de o vizită medicală a unui cetățean argentinian aflat în România care, din cauza războiului, nu s-a mai putut întoarce în patria sa. În discuția asupra războiului, pacientul i-a atras atenția savantului că în capitolul IX al Apocalipsei grozăviile războiului – în plină desfășurare – sunt perfect descrise. Este vorba despre Primul Război Mondial, o adevărată hecatombă umană – în opinia lui Paulescu – pe care el a trăit-o din plin în Bucureștii aflați sub ocupație germană.

Aplecându-se asupra capitolului cu pricina, Paulescu va avea surpriza să constate că argentinianul avea dreptate, că lăcustele pe care Apocalipsa le descrie ca ieșind de sub pământ, erau prezentate ca niște aparate de zbor foarte asemănătoare cu avioanele din primul război mondial. „Am rămas înmărmurit” va exclama Paulescu după lecturarea capitolului IX din Apocalipsă, mai ales că descrierea era admirabilă

sub aspectul amănuntelor și detaliilor pe care le prezintă (*Tălmăcirea Apocalipsului*, București, 1928, 3-4). Ele (lăcustele n.n.) „erau asemenea cailor gătiți de război (...) și avea zale ca zalele cele de fer...și zgomotul aripelor lor era ca o uruitură de care cu mulți cai, ce aleargă la război pe un drum pietruit (...) și bolduri (bombe n.n.) erau în coadele lor (...) și puterea lor era să vatem pe oameni cinci luni” (idem - versetele 7, 9 și 10, pg 6).

Această descripție a aeroplanelor e un *capo d'operă*, de o măiestrie de neînchipuit. Ce oare îi am mai putea adăuga noi... cari le-am văzut de aproape? se întreba Paulescu plin de admirație (idem, pg 6). Totuși această descriere permite omului de știință Paulescu să localizeze istoric, în timp, proorocirea Sfântului Ioan din capitolul cu pricina, ca fiind în perioada Primului Război Mondial, ale cărui grozavii le-a simțit din plin în timpul asediului Bucureștiului și ocupației germane, când aeroplanele germane bombardau capitala și teritoriul României Mici.

Fascinat de această descoperire Paulescu și-a pus întrebarea; nu s-ar putea oare ridica vâlul ce acoperă și capitolele următoare? Căci am avea astfel o fereastră larg deschisă asupra viitorului omenirii (idem, pg 3). Cercetarea literaturii de specialitate în domeniu pe care o întreprinde, a fost o cruntă deziluzie, pentru că toți cei care au încercat tălmăcirea textului Apocalipsei, fie s-au limitat la interpretarea *ad literam* a textului, fie s-au rătăcit în obscuritatea lui, fără a ajunge la un rezultat, măcar acceptabil, dacă nu convingător.

Între diversele tălmăciri pe care le găsește, de interes rămân interpretările lui Iustin, Irineu, Hipolit și Victorin de Poetovo (secolele III – VI) ca interpretări literalist-milenariste. Ticonius va pune capăt acestui tip de interpretare și va introduce interpretarea hermeneutică, în care fiecare verset ar ascunde un înțeles ecleziologic. Cezar de Arles combină în interpretarea lui alegoria spirituală cu literalismul elevat, iar Fericitul Augustin consacră în lucrarea sa, *De Civitate Dei*, mai multe capitole Apocalipsei, pentru care o mie de ani definește perioada actuală a Bisericii, de domnie a sfinților pe pământ, iar Biserica este văzută deja ca Noul Ierusalim.

Creștinismul occidental își va însuși interpretarea augustiniană, pe când creștinismul oriental rămâne oarecum rezervat, aici impunându-se cu oarecare rețineră interpretările lui Andrei al Cezareei și Oecumenius (secolele VI – IX).

Încercarea paulesciană pare a decripta perspectiva creștinismului prin prisma evenimentelor care se succed progresiv în Apocalipsă, plecând de la actualitatea momentului – pe care-l găsește descris în capitolul IX – și urmărind apoi figurativ evoluția evenimentelor în succesiunea lor. Insistă în mod deosebit pe primejdiile la care este supusă lumea creștină din partea ateilor și apostaziilor de tot felul, de la ocultarea credinței și acțiuni subversive, până la contestare deschisă și acțiuni distructive din partea unor structuri oculte care au subminat și subminează în continuare creștinismul.

Apocalipsa ca viziune extatică

Genul apocaliptic se regăsește destul de frecvent în scrierile biblice vechi în care diverși autori de texte religioase, de regulă trăitori în duhul credinței, trăind în asceză sau pătrunși de adevărurile credinței, descriau scenarii terifiante pentru pământeni păgâni sau necredincioși (vezi Cartea lui Daniel, Apocalipsa lui Abraham etc). Seamănă foarte mult ca gen cu viziunea profetică în care vizionarul, pornind de la realitățile timpului său, are intuiția evoluției viitoare a evenimentelor, bazată mai ales pe convingerile sale.

Viziunea în apocalipsă vine din revelație și este concepută ca o adevărată dezvăluire a unor taine prin punerea în contact a lumii de aici cu lumea de dincolo. După Christopher Rowland (*The Open New Heaven...Londra, 1982*) genul apocaliptic reprezintă, în subsidiar, credința că voia lui Dumnezeu poate

fi dezvăluită prin intermediul revelației, care ar aduce la lumină tainele dumnezeiești. Acest tip de revelație, prin viziune, poate fi realizată pe două căi;

- în stare onirică, adică prin vis, a cărui interpretare cel în cauză o face dându-i semnificația convingerilor sale, sau

- în stare extatică, în care vizionarul trăiește o revelație aflându-se în deplină luciditate psihică, iar redarea viziunii o va face așa cum i-a fost revelată.

În Apocalipsa Apostolului Ioan este vorba de o viziune extatică, în care autorul mărturisește încă de la început „am fost răpit în Duh în ziua Domnului” (I, 10). În opinia specialiștilor Apocalipsa lui Ioan nu ar îndeplini cele patru caracteristici ale genului apocaliptic, așa cum remarcă Philipp Vielham (*New Testament, Apocrypha, Philadelphia, vol 2, 1965*);

1. de regulă sunt fără autor (pseudonimia) și sunt publicate mai târziu, pentru a nu antrena unele riscuri pentru autor și scrierea sa, riscuri care nu erau de neglijat în timpurile prigoanei împotriva creștinilor din primele secole ale creștinismului. În cazul de față Ioan se recomandă dintru început ca autor al viziunii și ca autor al scrisorilor către cele șapte biserici creștine ale orientului (I, 9).

2. De obicei viziunea extatică este intermediată de un înger, al cărui rol este acela de ghid sau chiar interpret trimis de însuși Iisus Hristos. Prima întâlnire a lui Ioan este chiar cu Fiul Omului, care îl îndeamnă să scrie „cele ce ai văzut, cele ce sunt și cele ce au să fie după acestea” (I, 13, 19).

3. Punctul de plecare sunt evenimentele care s-au petrecut și pot fi verificate istoric, îndreptându-se constant către descrierea istoriei la timpul viitor. „Lumea și-a pierdut tinerețea și vremile încep să îmbătrânească”. Pentru că timpul lumii are 12 părți: zece s-au scurs deja, zece și jumătate (4 Ezdra, 6, 11);

4. Se remarcă constant o dihotomie a vârstelor atunci când se vorbește despre vârsta prezentă și vârsta viitoare. Întotdeauna vârsta prezentă în viața lumii se caracterizează prin vremelnicia și corupția în rândul oamenilor, prin succesiunea în timp a imperiilor pământești care apar și dispar, în care creaturile conduc după legiși fărădelegi proprii, unde oboseala și lăncezeala apar constant în existența limitată a omului care va sfârși într-un pesimism ireductibil. „Dacă moartea are ultimul cuvânt atunci viața este lipsită de sens” va spune Eminescu la aproape 1800 de ani mai târziu.

Dar Apocalipsa vine imediat cu precizări legate de vârsta viitoare, în care aleșii, sfinții și cei care au dus o viață pură, curată și cinstită, în duh și credință, au un viitor. Din această perspectivă, vârsta viitoare înseamnă veșnicie și continuitate într-o vreme atemporală, dumnezeiască, într-o stare de maximă vitalitate, în care prezența Creatorului iradiază un optimism excesiv, pentru că cei drepti vor deveni locuitori ai „Ierusalimului ceresc” (Noul Ierusalim), iar cei răi vor popula grottele extramundane ale Pământului, cu îngeri căzuți în temnițe și arderea în „balta de foc” a ladului subpământean.

În contrast cu lumea actuală „urâcioasă și dezolantă” este viziunea Apostolului pentru lumea viitoare cu locuri paradisiace, cu palate concentrice centrate de Palatul Suprem (Cetatea Sfântă sau Noul Ierusalim), străbătute de „fâșii de lumină” și „mări de întuneric” din care nu lipsesc „locurile de osândă” ca pedeapsă veșnică și neîntreruptă. Toate acestea însă, nu înainte ca oamenii să ajungă la o confruntare cu Dumnezeu. În urma acestui conflict, care se acutizează mereu, lumea veche dispare, iar lumea nouă reapare după șapte zile de tăcere, în care Mesia moare cu toți oamenii după care se va trezi împreună cu cei buni, iar cei înținați vor fi nimiciți.

Două elemente par interesante aici. Primul, că lumea este condusă după un plan divin, inaccesibil creaturii (omului în speță), plan care ajunge în posesia vizionarului și îl va face public la întoarcerea acestuia după ce a fost răpit „în Duh”, viziunea localizându-se la capătul timpului istoric

Al doilea că, deși derularea evenimentelor pare una

anistorică (cu ieșirea imediată din istorie), scopul aducerii viziunii la cunoștința oamenilor este de fapt *un semnal de alarmă ce se constituie într-un ultim avertisment dat omului*.

Apocalipsa – parte integrantă a Noului Testament

Ca parte integrantă a Noului Testament, Apocalipsa Sf. Ioan a fost acceptată târziu, abia în secolul al IV-lea, nu fără comentarii și atitudini contradictorii până la această dată. Discuțiile vor continua mai ales între secolele al VI-lea și al IX-lea, când studiile Fericitului Augustin vor fi acceptate de Biserica Creștină occidentală, iar cele ale Sf. Andrei al Cezareei vor fi acceptate de Biserica Orientală. De reținut că parte dintre creștini (nestorienii și monofiziții) o resping și astăzi. Motivul principal al reținerii inițiale față de Apocalipsă a fost interpretarea milenaristă a gnosticilor, charismaticilor și milenariștilor, ultimii fiind încă în așteptarea celor 1000 de ani de domnie a lui Hristos. Au existat dubii chiar și asupra paternității Apocalipsei, mergându-se până acolo încât să se spună că Sf. Apostol Ioan nu este aceeași persoană cu Sf. Ioan Teologul (la Efes ar exista două morminte ale Sf. Ioan), deși Sf. Ioan este descris ca fiul lui Zahedeu și al Salomeei, devenit apoi fiu al Mariei – mama lui Iisus – impus ca autor al Apocalipsei de teologii Iustin și Irineu al Lyonului.

Câteva inadvertențe legate de limbaj și stil între Evanghelie și scrisorile lui Ioan față de limbajul și stilul din Apocalipsă, au stat la baza îndoielii asupra originii scrierii, la care se adaugă și poziția de Miel înjunghiat care în Evanghelie răscumpără, ca și semnificația Logosului care reprezintă cuvântul lui Dumnezeu. Scrierea Apocalipsei ar fi fost realizată pe insula Patmos (din arhipelagul Dodecanez) unde Sfântul Ioan a fost exilat de împăratul Domițian în anul 95 d.H. insulă situată la 60 mile depărtare de Efes.

Localizarea va fi cunoscută prin cele șapte scrisori către îngerii celor șapte biserici creștine; Efes, Sardes, Filadelfia, Laodaceea, Smirna, Pergam, Tiotirma, în fapt șapte colectivități umane situate în Asia Mică, cu comunități creștine bine definite. De altfel cifra șapte este frecvent întâlnită în Apocalipsă; șapte îngeri, șapte stele, șapte duhuri, șapte trâmbițe, șapte sfeșnice, șapte cupe, șapte pecuți, șapte zile, șapte capete, a cărei semnificație pare a fi numărul biblic perfect, plecând de la cele șapte zile ale Genezei.

În fapt, Apocalipsa reprezintă descrierea mistică a viitorului omenirii și a Bisericii lui Hristos în lupta sa împotriva devierilor și ereziilor. Aceste aspecte au fost realități dureroase până în secolul al IV-lea când imperiul roman, pe teritoriul căruia se propaga cu repeziciune creștinismul, devine creștin și tot pe teritoriul căruia avea să se producă prima mare schismă a Bisericii Creștine (1054) care împarte biserica în două: Biserica Catolică (Occidentală) și Biserica Ortodoxă (Orientală).

Interesul și preocuparea pentru Apocalipsă s-a păstrat până în secolul al IX-lea prin scrierile patristice ale Sfântului Ipolit al Romei, Sf. Ciprian al Cartaginei, Sf. Grigorie Teologul, Sf. Ambrozie al Milanului, Victorin de Poetovo, Fericitului Augustin și Andrei al Cezareei. De regulă interpretările au fost *ad literam*, în spiritul „*revelației Preaslăvitului evanghelist prieten de la pieptul (Domnului) feciorelnic, iubit de Hristos, Ioan Teologul, fiul Salomeei și a lui Zabedeu, devenit fiu al Născătoarei de Dumnezeu Maria și fiu al Tunetului*” (Biblia).

Dincolo de comentariile făcute de-a lungul timpului, Apocalipsa - în viziunea lui Paulescu - pare să se structureze în trei mari părți. Prima parte (capitolele I – X) este vădit antiieretică și antiiudaică, cu accente extrem de ascuțite folosite mai ales în cele șapte scrisori către bisericile orientului. A doua parte (capitolele XI – XX) este antipăgână și antipolitică, ceea ce în termeni moderni ar putea însemna antisecularistă. Cea de a treia parte este centrată pe lumea de dincolo (capitolele XXI și XXII), a păcii eterne și fericirii veșnice pentru cei neîntinși și

osândeii veșnice pentru cei păcătoși.

Interpretarea hermeneutică a rămas preocuparea ultimelor secole, pe măsură ce înțelesul ecleziologic a putut fi decodificat din reprezentările metaforice, din înțelesurile tainice, din simbolistica alegoriei și desigur din interpretarea mistică a realităților pământești și cerești, cu precădere însă a celor pământești prin prisma evoluției societății omenești sub aspectul civilizației.

Apocalipsa Sf. Ioan în viziune paulesciană

În analiza sa Paulescu pornește de la capitolul IX care s-ar suprapune convingător situației existente în perioada Primului Război Mondial, atât ca anvergură a conflictului, cât și ca motivație a acestuia. Războiul pornește în lumea creștină care, dezbinată de interese oculte și orgolii hegemonice, va conduce la un adevărat dezastru, în care peste 20 milioane de oameni și-au pierdut viața. Durata conflictului în termeni apocaliptici este de cinci luni, ceea ce tradus în timpul pământesc ar însemna cinci ani, adică exact durata războiului (IX.5). Steaua care cade este, în viziune apocaliptică, Diavolul, care *deschide prăpastia iadului din care vor ieși lăcustele care „nu vatâmă vegetația ci doar pe oameni”*(IX.1), care pentru a scăpa de dezastru caută cu disperare moartea și nu o găsesc (IX.6).

Aceste lăcuste, asimilate cu avioanele din primul război mondial, aruncă bombe (bolduri) asupra pământului, într-un zgomot infernal, asemănător furgoanelor trase de mai mulți cai pe o șosea pietruită. În versetele 13,14,15, din același capitol, al șaselea înger sună din trâmbiță și cere să se dezlege cei patru emisari legați de „*râul cel mare al Eufratului*”, emisari pregătiți pentru a distruge o treime din populație, iar „*oastea era formată din 20.000 ori 10.000 de oameni*” (IX.16). În traducerea lui Paulescu cei patru emisari erau cele patru popoare; nemți (austrieci sau germani), unguri, bulgari și turci. Gurile leilor erau de fapt gurile de foc ale armamentului modern ale timpului (mitraliere), iar fumul de pucioasă prefigurează utilizarea gazelor toxice de luptă folosite copios pe fronturile Primului Război Mondial. Cu tot prăpădul războiului cei rămași nu au renunțat la cele patru vicii; crimă, desfrâu, beție și hoție (IX.21).

În opinia lui Paulescu, deși Sf. Ioan nu înțelege alegoria scenariului, exprimă totuși cu acuratețe ceea ce i se arată. Nenorocirile războiului se pare că nu au servit popoarelor creștine ca lecție a istoriei. Dezvoltarea apocaliptică va continua în capitolul al X-lea când un alt înger tare, se va pogorâ din cer „*îmbrăcat în nor*” și „*curcubeu pre capul său*” și a pus „*piciorul lui cel drept pre mare și cel stâng pre pământ*” și avea în mâna sa „*cârticica deschisă*” (X.1,2). În concordanță cu ideologiile timpului care frământau Europa, Paulescu consideră că acea cârticică ar conține doctrina antisemită menită să rezolve problema evreiască care dănuia în Europa de mai bine de 200 de ani.

Săvârșirea tainei va fi mai târziu prin „*cele grăite de cele șapte tunete pe care cel de al șaptelea înger le vestește*” (X.4) și pe care Ioan nu ni le dezvăluie. Apostolul i-a cartea din mâna îngerului „*și o mănâncă pre ea*” așa cum i-a cerut îngerul simțind „*dulceața ei ca mierea*” dar și „*s-a amărât pânțele mele*” (X.10). Nu e greu de întrezărit aici cele două tendințe ale perioadei interbelice; pe de o parte secularismul promovat cu asiduitate de laicismul occidental și ateismul comunist și antisemitismul, pe de altă parte, care atinge apogeul în aceeași perioadă. În opinia lui Paulescu doctrina creștină era în mare pericol, pentru că și spațiul creștin unde înflorise civilizația timpurilor noastre era în pericol. „*Trebuie să proorocești iarăși la neamuri, și la noroade, și la limbi, și la împărați mulți*” spune îngerul (X.11).

Opinia paulesciană nu este lipsită de interes, dacă avem în vedere marea efervescență ideologică și doctrinară a perioadei interbelice și, mai ales, marile nemulțumiri europene care mocneau după împărțirea pe criterii etnic-naționale a

continentului, în urma tratatului de pace semnat la Paris la sfârșitul Primului Război Mondial. Aproape fiecare stat avea frustrările sale, cu excepția Franței, Regatului Unit al Marii Britanii și Statelor Unite ale Americii, care prin participare la război își deschidea drumul hegemoniei universale.

România, întregită în spațiul ei natural geografic și istoric, avea în jurul ei doar vecini cu tendințe expansioniste și nu e de mirare că pe teritoriul ei se ciocneau atâtea interese născute din frustrări, orgolii, sau pur și simplu curente întreținute și stipendiate din afară. Acest fapt explică multitudinea organizațiilor, asociațiilor societăților și chiar a structurilor politice care vor influența evoluția evenimentelor cunoscute în perioada interbelică, când în România funcționau nu mai puțin de trei partide naționaliste foarte puternice, născute ca replică la situația politico-economică a României de atunci.

Din această vâltoare a frământărilor politice europene Paulescu face o profeție prin care intuiește faptul că un nou război va izbucni între „creștini și statele apostate în care din nou vor învinge creștinii. Cine are urechi de auzit să auză”. Și într-adevăr, nici 10 ani nu au trecut de la moartea sa (1931) și a izbucnit al doilea război mondial, ale cărui victime au fost de două ori mai mari față de primul război mondial, însumând peste 50 de milioane de victime directe și indirecte (amărăciunea din pântecul prorocului după ce a devorat cărticica din mâna îngerului).

Realitățile postbelice și Apocalipsa

După aceste dezastre pe care Paulescu le decriptează în Apocalipsa Sfântului Ioan, capitolul XI se ocupă efectiv de starea Bisericii Creștine după ultima conflagrație mondială, când Apostolului Ioan i se cere să facă bilanțul; măsurând biserica în interiorul ei și numărând credincioșii ei „Scoală-te și măsoară Biserica lui Dumnezeu și altarul și (numără) pe cei ce se închină întrânsa” (XI.1), nu și din afară, căci s-a dat „Ginților (Neamurilor) și vor călca Cetatea sfântă” (XI.2).

Gintele (neamurile), în opinia lui Paulescu, reprezintă societățile oculte și creștinii apostatați încadrați în ereziile creștine. Situația se regăsește în realitățile de după război când ateismul a cuprins jumătate din Europa, iar ereziile jumătate din restul Europei. Împotriva acestei stări de lucruri vor fi trimiși doi prooroci care, în pofida simplității și sărăciei lor, vor fi înzestrați cu puteri nelimitate să propovăduiască adevărata credință timp de 1260 de zile (XI.5). Cu toată puterea lor, la sfârșitul acestui interval, vor fi biruiți în războiul cu mișcările oculte transfigurate în Fiară. Trupurile lor vor fi martirizate „în piața cetății celei mari” unde „cei ce s-au lepădat de Hristos se vor bucura și se vor veseli” (XI.10).

Urmând parcursul pământean a lui Iisus, a treia zi „duh de viață a intrat întru ei” după care au urcat la cer pe un nor după ce lumea „au auzit glas mare” și au văzut ascensiunea cerească a celor doi prooroci. Sacrificarea proorocilor a fost urmată de un cataclism cumplit în care „a căzut a zecea parte din cetate” (XI.13). Fiara apare în versetul 7, la capătul proorocirii celor doi martori, în viziunea paulesciană fiind asimilată celei mai extinse societăți oculte, Francmasoneria, căreia i s-ar datora moartea proorocilor. Localizarea în timp nu este făcută de data aceasta. După cum se știe, majoritatea exegeților plasează evenimentul în perioada imperiului roman, în timpul domniei împăratului Nero care-i va sacrifica pe cei doi apostoli, Petru și Pavel, identificați ca martori, deși evenimentul avusese loc în timpul vieții apostolului Ioan și nu era nevoie să fie previzionat.

Capitolul XI se încheie cu invocarea celor 24 de înțelepți care, la rândul lor, invocă judecata de apoi, ca răsplată pentru cei dreți, cei mici și cei mari, profeți sau sfinți și cu osândă pentru cei care „distrug pământul (...) și au fost fulgere și

glasuri și tunete și cutremur și grindină mare” (XI.13).

Capitolul al XII-lea cuprinde expunerea a două viziuni care se ocupă în principal de soarta și evoluția Bisericii lui Hristos. Femeia „înveșmântată în soare” având „luna sub picioare” cu „diademă cu 12 stele” (XII.1) și care stă să nască ar întru chipa Biserica lui Hristos triumfătoare. Cele 12 stele reprezintă pe cei 12 apostoli, iar pruncul pe care îl poartă ar reprezenta a doua venire a lui Hristos „va naște copil de parte bărbătească care avea să păstorească peste toate neamurile cu toiag de fier” (XII.5). Referința este strict la Iisus Hristos și nu la poporul evreu cum credea abatele Drach (La Sainte Bible – Apocalypse de Saint Jean, Paris, 1898) pentru că „s-a răpit fiul ei la Dumnezeu și Tronul Său” (XII.5).

Opozabilă acestei viziuni, cuprinsă în versetele 1, 2 și 5, este viziunea descrisă în versetele 3, 6 și 7, în care Diavolul i-a înfățișarea unui balaur cu șapte capete, zece coarne și șapte diademe, a cărui scop nu era altul decât să devoreze pruncul născut din femeie, motiv pentru care femeia și fuge în pustie vreme de 42 de săptămâni (1260 zile). În fapt Dumnezeu ar pune la adăpost biserica sa, iar femeia este ajutată de Pământ pentru ași salva pruncul. Balaurul, în viziune paulesciană, nu este altceva decât Fracmasoneria care, prin mijloace oculte, subminează biserica creștină, atacând-o indirect și amenințând-o cu desființarea.

Supraviețuirea femeii nu este una simplă, pentru că războiul începe în ceruri (XII.7...12) în care lupta dintre Mihail (cel ca Dumnezeu – în ebraică) cu oastea sa de îngeri și Satan cu îngerii lui căzuți, sfârșește prin biruința lui Mihail. Urmarea acestui război ar fi aruncarea pe pământ a oștilor diavolești cu numirea lui Satan ca „prinț al lumii acesteia” care va dăinui prin cele șapte capete ce ar reprezenta tot atâtea inteligențe malefice. Deși nu nominalizează cele șapte inteligențe malefice, mi se pare potrivită asocierea acestora cu deviațiile celor șapte arte, a căror semnificație s-a deteriorat profund în modernism, postmodernism și mai ales astăzi în epoca corectitudinii politice – în fapt o răsturnare a valorilor, principiilor și îndeosebi a moralei individuale și sociale.

Cele 10 coarne ar reprezenta tot atâtea puteri pământene care ar deveni portdrapelul acestor tendințe distructive. „Bucurați-vă voi Ceruri și Pământ” pentru că Biserica a trebuit să se retragă în singurătate „pusă la adăpost...și s-a da Muierii două aripi de vultur mare, ca să zboare în pustie, la locul său, unde se hrănește vreme și vremi și jumătate de vreme de la fața șarpelui” (XII.14). Persecuția femeii continuă în versetele 15 și 16, unde șarpele „slobozește din gura sa apă ca un râu” ca să o înece.

Sunt de fapt ereziile care înfloresc și acoperă o întreagă paletă de interpretări care șubrecesc temelia creștină a Bibliei. Pământul o ajută însă „și neizbutind el, se năpusti asupra creștinilor și s-a dus să facă război cu restul din seminția ei” (XII.17), ceea ce în traducere paulesciană înseamnă război împotriva creștinilor „căci păzeau poruncile lui Dumnezeu și sunt martorii lui Iisus Hristos” (idem).

Capitolul al XIII-lea începe cu unirea Balaurului (care se oprișe pe nisipul mării după ce colindase Pământul în căutarea femeii) cu cele două Fiare; una marină și cealaltă terestră, pentru a porni războiul pe pământ. Cele trei fiare au putere mare și ar constitui o contratreime a răului, opusă treimii creștine și ar fi capabilă să producă trei lucruri; să coboare foc din cer, să dea viață statuii Fiarei marine și să marcheze parte din locuitorii pământului cu cifra 666 (Cristian Bădiliță – Apocalipsa lui Ioan, Ed. Vremea, 2015, 267-286). De altfel această temă a fost reprezentată în pictura lui Luca Signorelli în fresca din catedrala Orvieto (Italia), în care Balaurul reprezintă pe Satan (Diavolul) și are culoarea roșie, Fiara marină este Anticristul care ajutat de scutierul său (Fiara terestră) vor silii Pământul și pe locuitorii săi.

Puterea primei fiare este dată de Diavol și se întinde peste

tot Pământul pe care-l stăpânește de pe scaunul său Satana. Identificată încă din versetul 1 ca fiind Francmasoneria (crede Paulescu), cu „*nume de hulă pe diadema ei*”, are în versetul 2 suficiente mijloace pentru a domni, printre care; *mlădierea leopardului, desfrâul ursului și cruzimea leului*. „Junghiatal spre moarte” a unuia din capetele Balaurului și vindecarea lui, ar reprezenta erezia Cavalerilor Templieri care au și sfârșit prin ardere pe rug (versetul 3). Puterea acestei structuri oculte, cu atributele prezentate mai sus, ar cuprinde întreaga omenire care i s-ar închina negăsind nici o opoziție, pentru că i s-a permis „*să grăiască trufii și blesteme*”, blestemă numele lui Dumnezeu (pe care îl confundă cu Natura) și hulește Biserica Sa pe care o persecută prin stăpânirea sa „*peste seminția și poporul și limba și neamul*”, cuprinzând pe toți cei ce se leapădă de Hristos.

După cum s-a văzut Fiara Marină ar fi ajutat de Fiara Pământeană care are doar două coarne (întocmai ca Mielul). În opinia lui Paulescu cele două coarne ar fi Liberalismul și Marxismul cu variantele lui (Socialismul, Comunismul, Bolșevismul, Țărănismul), toate susținute de doctrine false și înșelătoare, minciuna fiind de fiecare dată principala mijlocitoare (versetele; 12, 13, 14). Domnia Fiarei va face ca oamenii să i se închine, pentru că dacă nu o fac soarta le este pecetluită „*oricine nu se va închina chipului Fiarei să se omoare*” spune Apocalipsa. În opinia lui Paulescu trimiterea este directă la ateismul și comunismul ce amenință lumea și care într-adevăr avea să cuprindă o treime din populația globului după cel de al II-lea Război Mondial, dominate de statuile lui Marx, Enghels, Lenin și tiranii locali. Simbolistica din versetele 16, 17, 18 este reprezentată de numărul 666 și semnul de pe mâna dreaptă fără de care omul, în termenii acestor doctrine – cu originea socială sănătoasă – nu va avea acces în ierarhia socială și politică, pe care Sfântul Ioan o definește mai simplu „*și ca nimeni să nu poată cumpăra sau vinde fără numai cel ce are semn*”.

Paralela cu ceea ce s-a întâmplat în Rusia Sovietică este directă și va fi urmată de atrocitățile comuniste din estul Europei (România, Bulgaria, Ungaria, Yugoslavia, Polonia, Cehoslovacia, Albania, Germania), sau Asiei (Coreea, China, Vietnam, Laos, Cambodgia). Și toate acestea în numele ateismului și egalitarismului promovat de doctrina marxistă care întotdeauna s-a însoțit de crime în masă.

De capitoul al XIV-lea Paulescu nu se ocupă, limitându-se doar la a constata că Iisus Hristos „*mișcat de suferințele îndurate de creștini*” decide pedepsirea persecutorilor prin „*aruncarea secerei pe pământ*” la strigătul îngerului său fără să amintească nimic de cei 144.000 de aleși din cele 12 seminții cu câte 12.000, toate din triburile lui Izrael (Iuda, Ruben, Gad, Aser, Neftali, Manase, Simeon, Levi, Issachar, Zabulon, Iosif, Beniamin) (VII.5).

În capitoul al XV-lea Fiara și statuia ei este nimicită, iar cei care au biruit-o cântă cântarea lui Moise, după care templul ceresc se deschide și cei șapte îngeri cu șapte plăgi primesc șapte cupe de aur umplute cu mărimea divină. Ambele capitole nu au nici o relevanță pentru Paulescu pentru că acțiunea se petrece în ceruri.

Versetele 1 – 12 din capitoul al XVI-lea descrie un adevărat dezastru prin vărsarea conținutului cupelor asupra pământului, mărilor, râurilor și oamenilor. Cele șase cupe revărsate asupra pământului, pe care Paulescu le interpretează ca o pedeapsă dumnezeiască, noi credem că ar putea însemna astăzi fenomenul încălzirii globale, în plină desfășurare în epoca noastră. După a șasea cupă Sfântul Ioan a văzut trei duhuri ieșind din Diavol, din Fiară și din proorocul mincinos, trei duhuri necurate, asimilate de Paulescu cu Francmasoneria și Internaționala Socialistă, care vor aduna națiunile în vederea unui mare război – războiul Zilei celei Mari – la Harmagedon care în traducere ar însemna exterminarea armatelor (Hormagedudehon) (XVI.16).

Răzbunarea cerurilor în Apocalipsă

Indignarea și mânia cerului se va revărsa prin strigătul din templu „*S-a făcut*” în care „*cetatea cea mare s-a rupt în trei iar cetățile neamurilor au căzut*” (XVI.19). Capitoul al XVII-lea apare în opinia lui Paulescu ca cel mai obscur și greu de interpretat, mai ales când comentatorii se referă la o cetate care ar putea fi Babilonia sau Roma, redevenită păgână sub împărații romani, sau regatele Asiriei, Caldeei, Persiei sau Macedoniei.

Problema i se pare lămurită lui Paulescu când un înger din cei șapte îi arată Sfântului Ioan o femeie scump îmbrăcată, cu un poal de aur în care sunt adunate toate întinările lumii pământești. Călare pe aceiași Fiară cu șapte capete și zece coarne (vezi mai sus), ea acționează din umbră, învăluită de mister în cultivarea și promovarea viciilor împotriva cărora Paulescu a luptat cu armele științei, prezentând în cărțile sale și remediile potrivite (Paulescu N.C. – *Cele patru patimi și remediile lor*, Ed. Cartea Românească, Buc. 1921). Mirarea proorocului va fi lămurită prin ceea ce îngerul îi prezintă ca mister privind existența acestei Fiare „*că era și nu este, măcar că este*” (XVII. 8).

Cele șapte capete simbolizând șapte munți, ar fi ereziile pe care creștinismul le-a cunoscut chiar din interiorul lui (XVII. 9). Ele apar ca niște despoți (în număr de șapte); *cinci au căzut, unul este și celălalt n-a venit și când va veni puțin timp trebuie să mai rămâie* (XVII.10). Ereziile pe care Paulescu le decriptează sunt cele ale creștinismului primar a primilor evrei creștini; gnoza evreiască, arianismul, maniheismul și apoi erezia Cavalerilor Templieri, toate au dispărut, al șaselea – protestantismul – există și se manifestă, al șaptelea va fi o erezie efemeră, de scurtă durată, iar cea de a opta însă, acoperită de mister este reprezentată de Fiara prezentată mai sus „*care era și nu este, măcar că este*” și care „*întru pieire merge*” (XVII. 11) identificată ca fiind Francmasoneria.

„*Cele 10 coarne ce ai văzut* – mai spune îngerul – *împărați sunt care încă nu au luat împărăția. Ci stăpânire o iau un cias după Fiară*” (XVII.12,13) În tălmăcire paulesciană cele zece coarne ar fi guvernele a zece țări europene care vor preda puterea Fiarei îndată ce o câștigă, la un ceas după ce organizația ocultă a pătruns în țările acestora. Aceste țări ar fi Franța, Anglia, S.U.A. Rusia, Elveția, Germania, Austria, Ungaria, Bulgaria, Turcia, state care reprezintă aproape toate religiile. Până la urmă, tot prin aceste guverne ocultismul va fi învins prin legi fiscale, exproprieri și ardere pe rug. Toate pentru a împlini cuvintele Domnului, pentru că toate acestea vor lupta cu Iisus „*și Mielul îi va birui pre ei*” (XVII. 14).

Este și un mod de răzbunare împotriva Fiarei prin măsuri economice (taxe, impozite, confiscări) ajungându-se astfel și la distrugerea Muierii care împreună dominau lumea. „*Apele pe care le-ai văzut deasupra cărora șade Muieria sunt noroade, și neamuri și limbi*” (XVII. 15). Paulescu preia termenul de Curvă (desfrânată) dat Muierii de Sfântul Ioan, în opinia căruia însemna o „împietrire în rău” prin călcarea în picioare a oricărui cod moral, social și religios. Contrar exegezelor care s-au făcut pe seama acestui capitol „*Cetatea cea Mare, asimilată cu Roma va fi spulberată și devorată de puterile pământești așa cum și Muieria (societatea ocultă pomenită mai sus) va fi devorată de Fiara care o poartă în spate*” (XVII. 17,18).

Capitoul al XVIII-lea continuă relatările legate de reacția creștinilor, în care se cere efectiv întoarcerea îndoită a pedepselor pentru cei care înfăptuiau, întrețineau și promovau fărâdelegile, avându-i în vedere aici pe puternicii zilei (regi, împărați și anturajele lor), neguțătorii care nu erau oarecine în ierarhia socială a vremurilor și marinarii corăbieri care transportau mărfuri dar și mentalități. În fapt se descrie dezastrul pe care o societate coruptă în care, dezmațul, furtul, înșelăciunea și delațiunea deveniseră o normă socială, căci „*fermecătorile tale au înșelat toate Neamurile*” (XVIII. 23)

De data aceasta tânguielele și vaietele tuturor celor care comiteau cele enunțate mai sus nu vor mai fi auzite (XVIII. 19). Cei care beneficiau de situația creată erau puternicii zilei, bogații lumii, care se complăceau și conform uzanței timpului se organizau în structuri conspirative supranaționale. Această evoluție este anunțată de trei îngeri între care primul vestește căderea Babiloniei - simbolul societății de huzur – iar al doilea îndeamnă pe cei buni să se îndepărteze de contextul viciat al Babiloniei care va fi distrusă *„cât s-a slăvit pre sine și în desfătare a fost, pre atât dați ei chin și plângere”* (XVIII. 7).

La modul figurativ cetatea cea mare va fi aruncată ca o piatră mare în apa mării și *„în veci nu se va mai afla”* (XVIII. 21). Necredința și apostazia – în opinia lui Paulescu – a făcut să se ajungă aici, dar mai ales răzbușnarea *„sângelui proorocilor, și al sfinților și al tuturor celor ce au fost junghiați pre pământ”* (XVIII. 24).

Capitolul al XIX-lea descrie războiul între cei mari și tari ai momentului împreună cu Fiara Roșie și „falsul prooroc” și cei care au amăgit, au fost amăgiți și și-au însușit semnul acesteia (XIX. 20).

În fapt după părerea lui Paulescu au fost aruncați în foc cei care doreau să stăpânească lumea prin doctrine false (falsul prooroc). Are aici în vedere Francmasoneria care, prin mijloacele oculte dorea să domine lumea, ca și Internaționala Socialistă care, prin doctrina egalitaristă, dorea de asemenea să stăpânească lumea. *„Vii au fost aruncați amândoi în Izvorul cel de foc ce arde cu pucioasă”* (XIX. 20, 21)

Capitolul al XX-lea încheie distrugerea societăților oculte și a tuturor ereziilor care au agitat lumea de la începuturile ei, divizând-o și însângerând-o. Un înger având cheia adâncurilor și *„un lanț mare în mâna lui”* (XX. 1) cu care va pecetui pentru 1000 de ani în adâncuri pe mesagerii iadului. Timp de o mie de ani lumea poate să se bucure de liniște și pace, interval în care cei dreți, cei neînsemnați, cei ce au rezistat ispitei, cei care și-au vărsat sângele pentru credință, vor avea parte de prima înviere și nu vor mai cunoaște moartea (XX. 4, 5, 6).

Problema celor „o mie de ani” a stârnit multe controverse mai ales că în biblie figurează și expresia „miilor de ani” (XX. 5, 7). Milenariștii au îmbrățișat ideea și chiar au stabilit termene (1843, 1875, 1914, etc), afirmații care au condus la decredibilizarea lor. La împlinirea celor o mie de ani Apocalipsa ne spune în versetul 7 că răul va fi dezlegat din adâncuri și, din nefericire, omul va merge pe același drum din totdeauna *„și va ieși să amăgească neamurile care sunt în cele patru unghiuri ale pământului, pe Gog și pe Magog, și să le adune la război; iar numărul lor este ca nisipul mării”* (XX. 8). Și de data aceasta sfârșitul va fi de dimensiuni apocaliptice, cu aruncarea definitivă a răului în hăul *„iezerului de foc ce arde cu pucioasă”* și învierea a doua, sau moartea a doua, când toți cei morți vor fi judecați după faptele lor.

Răsplata apocaliptică

Capitolele XXI și XXII nu au nevoie de comentarii, pentru că ele descriu viziunea ionană privind *„Ierusalimul Ceresc”* (XXI. 2), promis celor buni, a cărui descriere mirifică și fantastică încălzește sufletele celor credincioși, buni și dreți, într-o perspectivă luminoasă și promițătoare pentru trăitorii pământului.

Pentru că *„Eu sunt Alfa și Omega, Cel dintâi și Cel de pe urmă, Începutul și Sfârșitul”* (XXI. 13). Binecuvântarea finală *„Harul Domnului Iisus Hristos cu voi cu toți, Amin”* și invocarea Mântuitorului *„Amin, Vino Doamne Iisuse Hristoase”* sunt oarecum umbrite de pecetea pe care Apostolul Ioan o pune cărții prin conținutul versetelor 18 și 19 din capitolul al XXII-lea, cu privire la adăugarea sau scoaterea a ceva din textul original. Mai mult, invocarea pecetei va împiedica pe mulți teologi și exegeți, mai ales în perioada scrierilor patristice, să recurgă la

adaptări sau interpretări, altele decât cele sugerate de text.

Desigur, evoluția societății umane a impus unele încercări de apropiere a semnificațiilor celor prezentate în Apocalipsă de realitățile timpurilor în curgerea lor neîntreruptă. Aici se înscrie și încercarea lui Paulescu de a transpune viziunile apocaliptice în realitățile timpului său. Ca și Apostolul Ioan, Paulescu, vede sursa răului în viciile omului, atât la nivel de individ cât și la nivel de societate, încât sancționarea lor se impune ca o necesitate, în sensul tentativei de a le corija până nu este prea târziu și până nu *„distrug Pământul”* ceea ce a devenit mai mult ca evident în zilele noastre (vezi Globalizarea – implicații demografice și spirituale). Din nefericire el le direcționează uneori prea apăsător spre o anumită zonă etnică, punând în sarcina ei inițierea și întreținerea unor adevărate cabale, mai degrabă în concordanță cu spiritul epocii sale decât în viziunea zilelor noastre. Pentru că, în linii mari, această viziune nu mai este atât de actuală astăzi,.

Problema capătă o conotație în plus în zilele noastre prin globalizare, care înseamnă, printre altele, și o schimbare de paradigmă. Pentru că societățile multinaționale, care se constituie astăzi în avangarda globalizării, nu trebuie privite numai ca sursă a răului, ci și ca purtătoare de progres și civilizație. Multiplele structuri supranaționale, cum au fost, sau sunt, de tipul Liga Națiunilor, O.N.U. UNESCO, Uniunile comerciale sau statale, Francmasoneria, B-nei B-rit, Clubul de la Roma etc, nu sunt neapărat subversive atâta timp cât scopul lor este ameliorarea condițiilor de viață pe Terra prin ecologizare și armonizarea relațiilor interumane.

Pentru că, mai mult ca oricând, trebuie să recunoaștem totuși că în zilele noastre-au acumulat suficiente riscuri pentru a nu fi tratate de o manieră globală. Iar acele planuri globaliste, considerate nu rareori oculte, atâta timp cât au în vedere ameliorarea condiției umane sub aspect material, moral și social, nu pot fi puse la stălpul infamiei. Pe de altă parte, nu trebuie pierdută din vedere aici și tendința tenebroasă, evidentă în zilele noastre, a unor structuri de a uniformiza cultura, spiritualitatea, conștiința identitară, identitatea colectivă și de grup, spiritul și specificul național, prin promovarea agresivă a multiculturalismului, postmodernismului, și mai nou a corectitudinii politice, care amenință culturile tradițional-identitare.

Pentru că dacă civilizația este una și are astăzi o imensă putere de penetrare în lume prin promovarea comodului fizic în existența omului, culturile naționale rămân totuși cele care asigură *comodul mental* (vorba lui Petre Țuțea) în care oamenii se regăsesc și speră, Cele peste 10.000 de culturi care formează patrimoniul umanității și culturii universale, sunt incomparabil mai importante în plan individual și social, pentru că asigură identitatea și mediul în care omul caută transcendența.

Apocalipsa are în vedere tocmai latura spirituală a existenței individului și faptul că numai el își poate modela personalitatea în contextul social în care trăiește, dar și a colectivității în care se manifestă. În cadrul acestor colectivități o mare importanță au centrele spirituale, care în cazul nostru este Biserica creștină, unde cel ce crede, și nu numai el, se regăsește. Iată de ce Sfântul Apostol Ioan se adresează în primele capitole ale Apocalipsei celor șapte biserici. Desigur pedepsele ca și răsplata nu puteau fi decât în spirit apocaliptic, dar toate, absolut toate, trec faptele oamenilor prin prisma binelui și răului, împărțit de sinele individual și răsfrânt asupra celor din jur.

Alături de profilul moral al personalității umane pentru care pledează Apocalipsa, este și persecuția constantă asupra Bisericii Creștine cu predilecție în primele patru secole, dar și astăzi când, nu rareori, este supusă agresiunilor de tot felul. Dar ea va birui, așa cum ne asigură Apocalipsa și cum ne convinge Nicolae C Paulescu în încercarea sa temerară.

FRAGMENTE CU EMINESCU

- urmare din pagina 1 -

Îl citesc pe Kant, luptându-mă cu dificultatea labirintică a demonstrațiilor sale. Altfel nu se poate ajunge la Eminescu, zice Călinescu. Enigma *noumenală* a lui Kant, Eminescu pare s-o întrezărească în *moarte*.

De la Sandu Tzigara-Samurcaș, aflu că Edgar Papu a făcut pușcărie, condamnat de regimul comunist. Eu îmi exprim nedumerirea: cum poate fi considerat primejdios un om care scrie o carte ca *Poezia lui Eminescu*?

Niciodată versul eminescian nu s-a potrivit mai bine unor muritori decât în cazul meu și al Dolinei⁵: *Numai ochiul e vorbăreț, iară gura lor e mută*.

Diferența dintre Eminescu și Caragiale e că unul nu s-a temut de ridicol, în dragoste, pe când celălalt, da.

Numai *adevărul* poate transforma omul. Or, noi ne-am lăsat seduși de pretenția lui Marx că a sosit vremea ca filozofii să abandoneze explicarea lumii și să o transforme. Încă nu aflasem de avertismentul eminescian că lumea nu se poate schimba cu „frânturi de limbă”. În consecință, am căzut în erezia teribilă că lumea poate fi schimbată prin *aparența adevărului* care este utopia.

Nu adevărul e crud, cum zice Eminescu, ci neputința de a-l privi cu ochii deschiși.

Documentele de partid și de stat fac mare caz de dispariția *diferențelor* dintre sat și oraș pe care, chipurile, toată lumea le-ar vrea șterse de pe fața pământului. Acesta ar fi semnul *progresului*, al înaintării spre comunism. Eu zic că este la mijloc o mare escrocherie ideologică, fiindcă orice *uniformizare* nu se poate produce decât în *îndobitocire*, cum spunea Eminescu despre națiuni (în *Geniu pustiu*).

Declară-te o conștiință tragică și vei fi imediat etichetat ca „reacționar”, „anticomunist”, „fascist”. Doamne, ce-ar păți Eminescu de-ar trăi în zilele noastre!

Cultura noastră are secrete pe care cei ce ne conduc le păzesc cu strășnicie. Avem iluzia, bunăoară, că Eminescu e foarte cunoscut, tipărit în tiraje de masă. Dar poezia *Doină* nu apare în nici o ediție de după 1948. Ce să mai vorbim despre publicistică?

În mintea filozofilor marxiști, filozofia lui Blaga e depă-șită. Mașina lumii întoarsă cu capul în jos, vorba lui Eminescu.

Creație și frumos în rostirea românească: De la Eminescu și Arghezi încoace, nimeni n-a înțeles mai în profunzime geniul limbii românești decât Noica. El

ne deschide brusc un orizont pe care limbajul sărăcit al politicii și al falsei literaturi ni l-au furat cu mare meșteșug. Eu cred că Noica este cel mai necruțător opozant al minciunilor marxist-leniniste. Iar pe deasupra, ne dezvăluie subtilități ale logosului demne de Platon sau de Heidegger. Iată doar legătura dintre limba română și sculptura lui Brâncuși: „Brâncuși s-a ocupat de regele formelor gramaticale, de infinitivul lung.” Este o particularitate a limbii române de a fi păstrat infinitivul lung, iar sufletul brâncușian l-a sculptat în *germinare*, *adormire*, *zburare*, *sărutare*, acoperind „cel mai adevărat infinitiv lung” care învâluie „pământul întreg și viețile oamenilor laolaltă, după cum se întinde peste țările cerului: e tăcerea.”

În *Petit Larousse* (ediția 1969), sunt prezenți doar următorii români: Brâncuși, Eminescu, Enescu, Iorga, D. Cantemir, N. Grigorescu, Arghezi, Eugen Ionescu, Tristan Tzara, I. Brătianu, Gheorghe Gheorghiu-Dej și un Ghica.

1972

Tărâmul unde se desfășoară acțiunea romanului meu se va numi Barbaria. Dar fiindcă lumea contemporană crede că am ieșit din barbarie, va fi ceea ce Eminescu numește semibarbarie și, în consecință, din Barbara, satul se va numi Varvara, iar locuitorii ei varvarieni. Varvara capătă, astfel, aerul sacralității, evocând numele unei sfinte. Nu e de mirare că sacralitatea în oglindă se va asocia cu numele unui personaj de dincolo și de dincoace: Marele Duh, în oglindă, Emar Hud. Conducătorul iubit devenit zeu se va putea recunoaște în toată „splendoarea” lui. Evident, va fi o nebunie să dau la tipar o asemenea carte⁶.

Mă mir că Schopenhauer e numit ca filozoful romanticilor. În realitate, este un realist brutal și sumbru și cred că romantismul a evoluat ca reacție la ferocitatea lui. „Romantismul” lui Eminescu, de aceea, este mai realist decât naturalismul.

Nu disidenții comuniști vor dărâma comunismul în România, ci reîntoarcerea în cultură a unor mari filozofi și gânditori ca Eminescu, L. Blaga, C. Rădulescu-Motru, N. Iorga, C. Noica sau Mircea Eliade. Vai de noi de se va întâmpla altfel.

5 Între numele date Linei, alături de Theodolina și Teolina.

6 Ideea romanului *Varvarienii* deja era coaptă în acei ani. Firește, romanul, scris sub impuls eminescian, n-a putut să apară până în 1989, deși a câștigat un concurs de debut, la Editura Junimea, din Iași, în 1979, 1980, fiind, apoi, inclus de două ori în planurile Editurii Cartea Românească din București. Romanul va vedea lumina tiparului abia în 1998, la Editura Porto-Franco din Galați.

DAN RAVARU și jertfa datoriei din Războiul de Reîntregire românească

Dr. Laurențiu CHIRIAC

Mersul istoriei noastre se caracterizează prioritar printr-o succesiune spectaculoasă - dar adesea tragică - de momente de glorie sau de declin, mereu fiind la trântă cu primejdia. Când ne întoarcem în vremuri nu foarte îndepărtate, ne întâlnim sigur și cu **ostașii români** căzuți la datorie pe câmpurile de luptă. Neamul nostru a arătat că este etern și măreț și prin modul în care a știut să-și omagieze și să-și cinstească de fiecare dată acești eroi ai patriei. Numai că la noi marile fapte de arme ale trecutului stau adesea, bogate de înțeles, dar închise încă deplenei cunoașteri. În acest context, se înscrie și demersul scriitoricesc al etnologului vasluian **DAN RAVARU** de a populariza prin mai multe articole și cărți faptele și personajele istorice legate de **participarea României la Primul Război Mondial**, dar și cele legate de **jertfa de sânge a eroilor din actualul județ Vaslui**. Autorul dorește, astfel, pregătirea prin cunoaștere a populației județului Vaslui pentru apropiata celebrare a **centenarului Unirii de la 1 Decembrie 1918**, moment fundamental în făurirea statului român unitar.

Cunoscutul profesor **DAN RAVARU**

e-mail: revistaelanul@gmail.com
<http://sites.google.com/site/elanulvs/>

Redacția (tel.: 0235-436100)

Redactor șef: **Marin Rotaru**Redactor-șef adjunct: **Cristian Onel**

Redactori corespondenți:

prof. univ. dr. **Vlad Codrea**,

Univ. „Babeș Bolyai”, Cluj-Napoca

prof. univ. dr. **Ștefan Olteanu**, Bucureștiasist. univ. dr. **Bogdan Rățoi**,

Univ. „Al. I. Cuza Iași”

Dan Ravaru, Vaslui**Corneliu Bichineț**, Vaslui**Mircea Coloșenco**, Bucureștidr. **Arcadie M. Bodale**, Vicovu de Sus**Serghei Coloșenco**, Bârladdr. **Laurențiu Ursachi**, Bârladdr. **Laurențiu Chiriac**, Vaslui**Ion N. Oprea**, Iașidr. **Sorin Langu**, Galați

ISSN: 1583-3593

Tehnoredactare: **Bogdan Artene**Tipar: **SC Irimex SRL Bârlad**

și-a făcut o datorie în a aminti în primul volum din acest ciclu evocator - intitulat „**La Sântămăria Mare/ S-a stârnit mobilizare. 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial**” (Iași, Ed. PIM, 2016) - despre începuturile primei conflagrații mondiale, anii de neutralitate ai României (1914-1916), dar mai ales despre mobilizarea armatei române și intrarea României în Primul Război Mondial, eveniment centenar care a contribuit la împlinirea marelui deziderat al reîntregirii neamului românesc.

În al doilea volum evocator - intitulat sugestiv „**Urcă trenul spre Ardeal încărcat cu militari. 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial**” (Iași, Ed. PIM, 2016, 10 capitole), **DAN RAVARU** abordează motivația românilor de a participa la acest război, alianțele militare implicate în conflict, dar mai ales principalele etape din prima fază a operațiunilor militare românești din anul 1916: ofensiva militară românească contra armatelor austro-ungare și germane din Transilvania; luptele armatei române contra trupelor bulgaro-germano-terce de pe frontul sudic, pentru apărarea Olteniei, Munteniei și Dobrogei; contraofensiva inamică în Transilvania și retragerea armatei române etc. În același timp, autorul amintește în mod elogios și despre **participarea deosebită a bălădenilor și vasluienilor** la marile bătălii românești de pe fronturile de luptă din Primul Război Mondial și jertfa lor de sânge.

În primul rând, distinsul cercetător vasluian **DAN RAVARU** ne reamintește în acest al doilea volum de faptul că **Primul Război Mondial** a izbucnit în condițiile în care Franța și Marea Britanie au fost neputincioase și tolerante în fața tendințelor anexioniste ale Germaniei lui Wilhelm al II-lea. De aici și conținutul și caracterul acestei prime conflagrații mondiale, reflectate de scopurile politice și obiectivele militare urmărite de beligeranți: **Germania** s-a lansat într-un „război hegemonial” pentru dominație în lume; **Austro-Ungaria** viza luarea sub control a Balcanilor, prin extinderea influenței sale în Serbia, România, Bulgaria, Grecia și Albania; **Marea Britanie** căuta să elimine flota germană de pe principalele mări, să anihileze concurența Germaniei și să-i acapareze bogatele colonii din Africa de sud-vest și de sud-est; **Franța** proiecta nu numai redobândirea Alsaciei și Lorenei, ci și dezmembrarea Germaniei lui Wilhelm II, anexarea Ruhrului ș.a.; **Rusia** spera să-și instaurare dominația în Balcani, în Turcia și chiar în zona Asiei.

În al doilea rând, în cazul altor state - ca **România**, **Serbia** sau **Belgia** - participarea la acest război a fost subordonată exclusiv unor obiective de interes național: apărarea în fața agresiunii, eliberarea unor teritorii ce se aflau sub stăpânire străină, construirea sau întregirea statelor naționale independente și suverane. Așadar, drama României era generată de o stare acută de frustrare și nemulțumire în societate și a constituit de atunci un periplu al durerii înăbușite, mai ales că aceste deziderate de reîntregire s-au făcut cu demnitatea de a lupta. De atunci, pacea lumii românești a rămas un veșnic prunc, mai mereu renăscut din durere! Astfel, marcarea **centenarului intrării României în Primul Război Mondial** apare ca o misiune istorică firească a prof. **DAN RAVARU** de a relata cu obiectivitate războiul de reîntregire a țării. Acest război de reîntregire a avut pentru români un caracter drept și național, fiind considerat un război legitim.

Primele operațiuni militare românești din anul 1916 sunt detaliate și relatate de **DAN RAVARU** pe înțelesul tuturor, căci - în acest al doilea volum evocator - autorul și-a propus popularizarea celor știute despre prima fază a desfășurării operațiunilor militare românești. E vorba, mai întâi, de planul **Ipoteza Z** legat de ofensiva militară românească concentrică pentru eliberarea Transilvaniei, în cadrul căreia **armatele române I** (condusă de generalul Ioan Culcer), **a II-a** (condusă genial de generalul Al. Averescu) și **a IV-a Nord** (a generalului Constantin Prezan) au ocupat crestele

Număr apărut cu sprijinul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Carpaților și au eliberat orașele Sibiu, Brașov, Boița, Miercurea Ciuc, Tg. Mureș, ca mai apoi atacul soldaților români să fie respins de trupele austro-ungare și cele germane. Chiar dacă fiecare Armată română a acționat asupra unor zone din Ardeal - **Armata I** în zonele râurilor Jiu, Cerna și Olt, **Armata a II-a** în zonele râurilor Prahova, Buzău și Putna și **Armata a IV-a** în zonele râurilor Oituz, Bicaz, Mureș și Bistrița, totuși liniile de comunicație dintre ele erau la mare distanță. Din nefericire, la acest lucru se adaugă - precizează autorul cărții - faptul că armata rusă aliată ar fi trebuit să pătrundă prin Maramureș sau să creeze un aliniament pe râul Mureș, care ar fi scurtat linia frontului carpatic, dar colaborarea cu ea a fost aproape imposibilă. Tocmai de aceea, în octombrie 1916, începe contraofensiva inamică a trupelor austro-ungare și germane în Transilvania, fapt ce determină retragerea Armatei Române din această zonă.

În schimb, autorul acestui al doilea volum reamintește faptul că **Armata a III-a română** (a generalului Mihai Aslan) a ocupat **frontul sudic** de la Calafat până la Dunăre și Marea Neagră, cu misiunea principală de a apăra linia Dunării și Dobrogea (zonele Siliștra și Turtucaia), în timp ce armata aliată rusă (cu 50.000 de combatanți) ar fi trebuit să întărească apărarea Dobrogei, iar deschiderea frontului aliat de la Salonic a generalului Sarraïl ar fi trebuit să-i țină ocupați pe inamicii bulgari și turci. În acest context, prof. **DAN RAVARU** ne reamintește de tragismul românesc al **luptei de la Turtucaia** (6 septembrie 1916) - care a fost un dezastru pentru Divizia a 17-a română (condusă de generalul Teodorescu) contra trupelor bulgaro-germano-turce (ale mareșalului Mackensen), cunoscutul scriitor George Topârceanu, sergent de artilerie, relatând cu tristețe despre acest masacru.

Luptele pentru apărarea Dobrogei sunt și ele amplu relatate de către **DAN RAVARU**, arătându-se că cetățile Siliștra și Bazargic au fost pierdute prea ușor de către armata română, iar linia de rezistență Rasova-Cobadin-Tuzla a căzut extrem de ușor, principalul port maritim Constanța fiind pierdut. Rușii nu ne-au ajutat, deși Al. Averescu adusese trupe ale Armatei a II-a în zonă. Mai apoi, chiar dacă prin **diversiunea de la Flămânda** (1 octombrie 1916) - cu 10 divizii (șase române și patru ruse) și șapte divizii din Armata a III-a română (condusă acum de Alexandru Averescu) - s-a încercat recuperarea Dobrogei, prin trecerea Dunării și încercarea de încercuire a inamicului, în așa fel încât trupele noastre să pice în spatele frontului dobrogean, totuși armata română a fost obligată să se retragă, iar Dobrogea a rămas cucerită de către inamici.

Cu toate acestea, profesorul **DAN RAVARU** ne arată că nu trebuie să-i uităm pe bravii militari români căzuți la datorie, căci ei luminează și acum cu sângele lor pământul patriei. Știuți sau neștiuți, biruitori sau înfrânți, anonimi sau rămași în legendă, ei au intrat în conștiința noastră ca cei ce s-au aruncat în brațele morții ca adevărați patrioți și, tocmai de aceea, continuă să sălășliască în memoria noastră afectivă. Așadar, **DAN RAVARU** ne invită - prin intermediul acestui volum - să ne aducem aminte că trebuie să ne înclinăm frunțile, cu smerenie, în fața străbunilor noștri care și-au adus contribuția la libertatea statului român și au apărat cu prețul vieții lor fruntariile țării, într-o istorie destul de zbuciumată a Primului Război Mondial. Astfel, putem să depunem **florile recunoștinței** și să aprindem lumânări la mormintele eroilor noștri, iar, după ce am ajuns acasă, să ne amintim că ei ne-au făcut prezenți la întâlnirea noastră cu istoria. Abia sub pământ le-a fost dat, în sfârșit,

să trăiască liniștea lor bruscă, ieșită demult din obișnuința omenească.

În același timp, profesorul **DAN RAVARU** evocă în cartea sa vitejia și eroismul **soldaților din fostele județe Fălcu, Tutova și Vaslui** în cadrul Primului Război Mondial. El arată că, încă dinaintea declanșării războiului, pe teritoriul actualului județ Vaslui existau mai multe unități militare cu o mare capacitate de luptă: Regimentul 12 Infanterie "*Cantemir*" Bârlad și dublura sa, Regimentul 52 Infanterie; Regimentul 25 Infanterie „*Racova*” Vaslui și dublura sa, Regimentul 65 Infanterie; Regimentul 2 Roșiori "*Prunaru*" Bârlad (considerat regimentul reginei Maria) și Regimentul 3 Roșiori Bârlad. Parcurgând paginile acestei cărți evocatoare, vom înțelege limpede că măreția și lumina chipurilor lor în istorie nu au fost degeaba frumos zugrăvite, ci își au izvorul în frământările și faptele unor biete suflete care și-au apărat cu demnitate gila, neamul și țara. Tocmai de aceea, această ofrandă a lui **DAN RAVARU** pentru jertfele lor de sânge constituie o lecție de istorie care ne determină să simțim că adevăratul sens al durerii dispariției unor eroi care s-au jertfit e o neplăcută nostalgie a orizonturilor ce ne devorează ființa! Ne vom purta mereu gândul spre ei, îi vom căuta mereu în paginile de istorie, deși știm că nu-i vom putea găsi decât tot în matricea ființei noastre românești!

Medalioanele generalului de divizie **Nicolae Arghirescu** și a generalului de brigadă **Gheorghe Boureanu** din Bârlad

vin să întregescă *poema de recunoștință* a profesorului **DAN RAVARU** pentru toți acei eroi din actualul județ Vaslui care au participat activ la Primul Război Mondial și care acum hălăduiesc, probabil, pe dincolo, cu liniștea din pajștea de Ceruri. Noi, cei care am rămas dincoace, ne simțim mândri de cunoașterea faptelor lor mărețe și încercăm să ne ridicăm tristețile în cer, mai ales atunci când ne amintim cu evlavie cum vuietul păgân al inamicilor le-a tulburat brusc ceasul lor măreț de rugăciune, având mâinile împreunate. Acest șuierat pătrunzător al glonțului iute și rece a venit ca un uliu neprihănit, spintecându-le văzduhurile inimii cu croncănitul său ascuțit și flămând.

În concluzie, al doilea volum evocator al cercetătorului **DAN RAVARU** reprezintă o dureroasă lecție de viață pe care istoria a dat-o poporului român, poate tocmai pentru ca noi să înțelegem clar faptul că istoria nu trebuie să mai fie lecția trăită, dar mereu neînvățată. În fond, toți acei eroi au vrut să ne arate - prin jertfa datoriei lor - că pacea nu trebuie să mai fie doar pauza dintre războaie, ci să fie o stare de spirit firească, o normalitate. Prin această lucrare, **DAN RAVARU** ne sugerează faptul că ne putem reculege și chiar crește la umbra morții eroilor noștri, pe acel fond nostalgic al luminii venite din adâncul suspinelor lor mute. Ei ne-au dat atât de mult, iar noi le-am mulțumit atât de puțin! Deși ei s-au îndreptat semeț spre lumina fără de sfârșit și veghează și acum văzduhul existenței noastre, noi am putea găsi sub fiecare geană a noastră câte o lacrimă a sufletului pentru ei!

În fine, volumul amintit ne arată că - atât timp cât în piepturile noastre nu se va slei sângele neamului românesc, iar însuflețirea de concordie între noi va persista - vom înțelege că trecerea durerii devenirii noastre prin maturitatea timpului istoric s-a făcut cel mai adesea prin curgerea suavă a demnității sufletului românesc.

